

ΑΥΤΙΣΜΟΣ

ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ ΓΙΑ ΕΣΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΣΑΣ

Βρείτε το δρόμο μεταξύ
αναγκών, δικαιωμάτων, υποχρεώσεων
και διαθέσιμων πόρων

Το έργο grow4autism: Δικτύωση – Συνεργασία – Ενδυνάμωση – Βιωσιμότητα υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος Active citizens fund, με φορέα υλοποίησης το Κέντρο Παιδιού και Εφήβου (ΚΠΕ) και εταίρο την Ελληνική Εταιρεία Προστασίας Αυτιστικών Ατόμων (ΕΕΠΑΑ).

Το πρόγραμμα Active citizens fund, ύψους € 13,5 εκ., χρηματοδοτείται από την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία και είναι μέρος του χρηματοδοτικού μηχανισμού του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) περιόδου 2014 – 2021, γνωστού ως EEA Grants. Το πρόγραμμα στοχεύει στην ενδυνάμωση και την ενίσχυση της βιωσιμότητας της κοινωνίας των πολιτών και στην ανάδειξη του ρόλου της στην προαγωγή των δημοκρατικών διαδικασιών, στην ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών στα κοινά και στην προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τη διαχείριση της επιχορήγησης του προγράμματος Active citizens fund για την Ελλάδα έχουν αναλάβει από κοινού το Ίδρυμα Μποδοσάκη και το SolidarityNow.

Διαβάστε περισσότερα [ΕΔΩ](#)

Κέντρο Παιδιού και Εφήβου

Χίος: Εγκρεμού 30, 82131

Αθήνα : Χρυσοθωρά 10-12, Περιστέρι, 12132

info@kpechios.org, www.kpechios.org

Ελληνική Εταιρεία Προστασίας Αυτιστικών Ατόμων - Ε.Ε.Π.Α.Α.

Αθηνάς 2, 10551 Αθήνα

gspap@autismgreece.gr, www.autismgreece.gr

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Δρ.Νικολέττα Μαυροειδή, Ιατρός Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Ιατρικής, Επιστημονικά Υπεύθυνη Τμήματος Επιστημονικής Τεκμηρίωσης και Εκπαίδευσης Κέντρου Παιδιού και Εφήβου & Grow4autism.

Δρ.Γιώργος Ιατρού, Σύμβουλος-Ψυχοθεραπευτής, Επιστημονικός συντονιστής Grow4autism, Τμήμα Επιστημονικής Τεκμηρίωσης και Εκπαίδευσης, Κέντρο Παιδιού & Εφήβου.

Καπέλος Θωμάς, Γενικός Γραμματέας Ελληνικής Εταιρείας Προστασίας Αυτιστικών Ατόμων
Συρογιάννη Αλεξάνδρα, μέλος ΔΣ Ελληνικής Εταιρείας Προστασίας Αυτιστικών Ατόμων

ΣΥΓΓΡΑΦΗ

Συρογιάννη Αλεξάνδρα, μέλος ΔΣ Ελληνικής Εταιρείας Προστασίας Αυτιστικών Ατόμων

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Δρ.Νικολέττα Μαυροειδή, Ιατρός Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Ιατρικής, Επιστημονικά Υπεύθυνη Τμήματος Επιστημονικής Τεκμηρίωσης και Εκπαίδευσης Κέντρου Παιδιού και Εφήβου & Grow4autism.

Δρ.Γιώργος Ιατρού, Σύμβουλος-Ψυχοθεραπευτής, Επιστημονικός συντονιστής Grow4autism, Τμήμα Επιστημονικής Τεκμηρίωσης και Εκπαίδευσης, Κέντρο Παιδιού & Εφήβου.

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ-ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ

Καλογερά Αίλιρα

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Το εγχειρίδιο αυτό σχεδιάστηκε και δημιουργήθηκε για να υποστηρίξει την πληοήγηση γονέων και φροντιστών “στη χώρα του Αυτισμού”. Ανεξάρτητα από την ηλικία διάγνωσης του παιδιού, ο καταϊγισμός από πληροφορίες αποτελεί συχνά εμπόδιο στην διαδικασία λήψης αποφάσεων από την πλευρά των γονέων, αποφάσεις που συνήθως καθορίζουν το μέλλον του Αυτιστικού παιδιού αλλή και όλης της οικογένειας.

Υπηρετώντας ένα Ολιστικό Μοντέλο προσέγγισης της ανάπτυξης του ανθρώπου και της βελτίωσης της ποιότητας της ζωής όλων, ευχόμαστε και επιδιώκουμε, μέσα από αυτές τις σελίδες, οι αποφάσεις να είναι ορθολογικές και το ταξίδι συναρπαστικό...

Σιδηροφάγη Παρασκευή
Πρόεδρος ΔΣ Κέντρου
Παιδιού & Εφήβου

Καμούτσος Αθανάσιος
Πρόεδρος Ελληνικής Εταιρείας
Προστασίας Αυτιστικών Ατόμων

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ	8
Τι είναι ο Αυτισμός	8
Μπορώ να προλάβω τον Αυτισμό του παιδιού μου;	9
Πότε να απευθυνθώ σε ειδικό;	9
Ποια είναι η διαδικασία για να πάρει διάγνωση ΔΑΦ το παιδί μου;	10
Υπάρχει θεραπεία για τον Αυτισμό;	10
2. ΘΕΡΑΠΕΙΑ	11
Τι είναι η Πρώιμη Παρέμβαση;	11
Ποιοι είναι οι στόχοι ενός προγράμματος πρώιμης παρέμβασης;	11
Στην πρώιμη παρέμβαση συμμετέχουν και οι γονείς;	11
Ποιές θεραπευτικές παρεμβάσεις χρησιμοποιούνται στον αυτισμό;	12
Τι είναι η Λογοθεραπεία;	12
Τι είναι η Εργοθεραπεία;	12
Τί είναι Ψυχοθεραπεία για άτομα με Αυτισμό;	13
Τι είναι η Ειδική Διαπαιδαγώγηση;	13
Συμπεριφοριστικές-νατουραλιστικές παρεμβάσεις	13
Μουσικοθεραπεία	14
Δραματοθεραπεία	14
Παιγνιοθεραπεία	14
3. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ	15
Τί είναι η ψυχοεκπαίδευση γονέων;	15
Τι είναι η Συμβουλευτική γονέων;	15
4. ΘΕΡΑΠΕΙΕΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ-ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΜΕΣΩ ΕΟΠΥΥ	16
Τι είναι η Ειδική Αγωγή/Ειδικές Θεραπείες;	16
Τί είδους και πόσες θεραπείες δικαιούται το παιδί μου;	16
Με ποια διαδικασία χορηγούνται οι παραπάνω θεραπείες Ειδικής Αγωγής;	17
Ποιοι παρέχουν θεραπείες ειδικής αγωγής και πού;	17
Πώς λαμβάνω τα χρήματα που έχω καταβάλει σε μη συμβεβλημένο πάροχο για τη διενέργεια των θεραπειών;	17
5. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	23
Ποιοι φορείς είναι αρμόδιοι για την διάγνωση και αξιολόγηση ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών σχετιζόμενων με αυτισμό και τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό για μαθητές με αυτισμό;	23
Είναι η εισήγηση του ΚΕ.Δ.Α.ΣΥ δεσμευτική;	23
Επιλογές πλαισίου φοίτησης για παιδιά με αυτισμό	23
A. Δομές του Υπουργείου Παιδείας	24
A.1. Φοίτηση σε Γενικά Σχολεία	24
A.2 Φοίτηση σε Ειδικά Σχολεία (Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΣΜΕΑΕ)	24
B. Δομές του Υπουργείου Υγείας	25
Γ. Δομές του Υπουργείου Εργασίας	25

6. ΕΡΓΑΣΙΑ	26
Επαγγελματική Εκπαίδευση	26
α) Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση Υπουργείου Παιδείας	26
β) Μεταγυμνασιακή Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση και Μεταδευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση	26
γ) Μεταδευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση	26
Εργασιακή απασχόληση	27
A. Προγράμματα επιδοτούμενης εργασίας Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης-ΔΥΠΑ-ΟΑΕΔ	27
B. Προστατευμένη Απασχόληση	27
Προστατευμένα εργαστήρια	27
Ειδικά Παραγωγικά Κέντρα	27
Κέντρα Προστατευμένης Εργασίας (Κ.Ε.Π.Ε.)	27
Γ. Υποστηριζόμενη εργασία	28
Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Ένταξης (Κοιν.Σ.Επ. ΕΝΤΑΞΗΣ)	28
Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί Περιορισμένης Ευθύνης (Κοι.Σ.Π.Ε.)	28
Ειδικές εργασιακές ρυθμίσεις για άτομα με ΔΑΦ η/και για μέλη της οικογένειας τους	29
7. ΔΙΑΒΙΩΣΗ-ΑΥΤΟΝΟΜΗΣΗ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ	30
Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (ΣΥΔ)	30
Ξενώνες-Οικοτροφεία-Προστατευμένα Διαμερίσματα	30
Κέντρα Ημέρας Ενηλίκων	31
ΚΔΗΦ ΑμεΑ	31
8. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ, ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	32
ΚΔΑΠμεΑ	32
Προσαρμοσμένη Φυσική Αγωγή, Αθλητισμός	32
Κατασκηνωτικά Προγράμματα	33
9. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ	34
Οδοντιατρική Φροντίδα	34
10. ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ	35
Τί είναι τα Κέντρα Πιστοποίησης Αναπηρίας;	35
Ποια είναι η διαδικασία για την πιστοποίηση αναπηρίας	35
11. ΠΑΡΟΧΕΣ ΣΕ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑ	36
Προνοιακό Επίδομα	36
Εγγραφή στο Ψηφιακό Μητρώο Ατόμων με Αναπηρία	37
Έκδοση Κάρτας Αναπηρίας	37
Φορολογία-Ελαφρύνσεις/Απαλλαγές	37
Ρυθμίσεις σε Τιμολόγια Ενέργειας & Ύδρευσης:	38
Α. Κοινωνικό τιμολόγιο (ΚΟΤ) παρόχων ηλεκτρικής ενέργειας	38
Β. Κοινωνικό τιμολόγιο (ΚΟΤ) παρόχων Ύδρευσης	38
Μεταφορές-μετακινήσεις	39
Ένταξη στο Πρόγραμμα Κοινωνικού Τουρισμού	39
Χορήγηση άδειας Λαϊκής Αγοράς	39

12. ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ ΥΓΕΙΑΣ-ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΓΙΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ	40
Εθνική Πύλη Αναπηρίας	40
Σύγχρονες ψηφιακές παροχές Υγείας - Πρόνοιας	40
13. ΓΟΝΕΙΣ-ΟΡΓΑΝΩΣΗ/ΕΚΠΡΟΣΩΠΗΣΗ	41
Συλλογικότητες γονέων με Αυτισμό: Κοινωνικό-συνδικαλιστικά όργανα	41
Α' βάθμια Όργανα	41
Β' βάθμιο Όργανο	41
Γ' βάθμιο Όργανο	41
14. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ	42
15. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ	43

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ

Τι είναι ο αυτισμός;

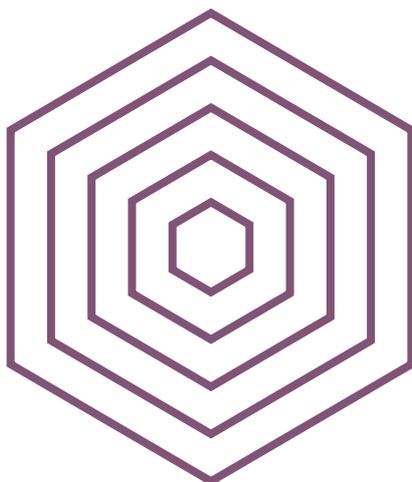
Ο αυτισμός είναι μια νευροαναπτυξιακή διαταραχή, μια σοβαρή δηλαδή νευρολογική διαφοροποίηση στην ανάπτυξη και λειτουργία του εγκεφάλου.

Η διαφορετική αυτή λειτουργία του εγκεφάλου έχει ως αποτέλεσμα κάποιοι τομείς της ανάπτυξης να υπολείπονται ενώ άλλοι να παραμένουν αλώβητοι.

Τα άτομα με αυτισμό εμφανίζουν:

- **Δυσκολίες ως προς την επικοινωνία και την κοινωνική αλληλεπίδραση:** τον τρόπο δηλαδή που ένα άτομο κατανοεί και χρησιμοποιεί τη λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία, τον τρόπο με τον οποίο συνδιαλέγεται με τους άλλους, κατανοεί και εκφράζει τα συναισθήματα, στο παιχνίδι και στην ανάπτυξη σχέσεων με τους άλλους, στην κοινωνική αμοιβαιότητα.
- **Επαναληπτικές ή στερεότυπες συμπεριφορές, ενδιαφέροντα ή κινήσεις.**
- **Δυσκολίες ως προς την επεξεργασία αισθητηριακών ερεθισμάτων και τον τρόπο που ανταποκρίνονται σε αυτά:** το πώς δηλαδή, προσλαμβάνουν τα ερεθίσματα από το περιβάλλον, πώς τα επεξεργάζονται και απαντούν σε αυτά, με υπό- ή υπερ-ευαισθησία.
- **Δυσκολίες ως προς τη “θεωρία του νου”:** Η “θεωρία του νου” εκφράζει την ικανότητα του ατόμου να αναγνωρίζει και να αποδίδει νοητικές καταστάσεις (πεποιθήσεις, σκέψεις, συναισθήματα) στον εαυτό του και στους άλλους.
- **Αδύναμη κεντρική συνοχή:** τα άτομα με αυτισμό συχνά δίνουν έμφαση και σημασία σε επιμέρους στοιχεία, χαρακτηριστικά ή λειτουργίες ενώ δυσκολεύονται να συλλήβουν και να εκφράσουν το όλο, τη συνολική εικόνα, το συνολικό νόημα ή τα κύρια στοιχεία μιας συνθήκης ή κατάστασης.
- **Δυσκολίες ως προς τις εκτελεστικές λειτουργίες:** δυσκολίες ως προς τον προγραμματισμό, το σχεδιασμό και την υλοποίηση δραστηριοτήτων, ως προς την προσοχή, τη λήψη αποφάσεων, τον αυτοέλεγχο και τη ρύθμιση της συμπεριφοράς και του συναισθήματος κ.ά.

Παρότι οι πυρηνικές δυσκολίες και εκδηλώσεις του αυτισμού αφορούν στους τομείς που προαναφέρθηκαν, τα άτομα με αυτισμό μπορεί να διαφέρουν σημαντικά μεταξύ τους ως προς τις δεξιότητες και ικανότητες διαχείρισης της καθημερινότητας, όπως και ως προς τη μορφή, το συνδυασμό και τη βαρύτητα των εκδηλώσεων. Μπορεί να εμφανίζονται από αυτόνομα ή/και εξαιρετικά “προικισμένα” άτομα, με περιορισμένες ανάγκες υποστήριξης, έως άτομα μη αυτόνομα, με σοβαρές ανάγκες συνεχούς υποστήριξης, με περιορισμένη επικοινωνία ή/και νοητική αναπηρία.

Μπορώ να προλάβω τον αυτισμό του παιδιού μου;

Τα αίτια του αυτισμού δεν είναι ακόμη πλήρως κατανοητά ώστε να μπορούμε να προλάβουμε την εκδήλωσή του.

Δεν υπάρχει όμως αμφιβολία ότι πρόκειται για μια πολυπαραγοντική διαταραχή, στην εμφάνιση της οποίας υπεισέρχονται γενετικοί και περιβαλλοντικοί παράγοντες.

Με τον όρο “γενετικοί παράγοντες” εννοούμε την αυξημένη πιθανότητα ενός οργανισμού να αναπτύξει μια πάθηση ανάλογα με τις γενετικές πληροφορίες που μεταφέρει. Προκύπτει γενικά από τους κληρονομικούς παράγοντες ενός ή και των 2 γονέων.

Περιβαλλοντικοί παράγοντες που σχετίζονται με την εμφάνιση του αυτισμού, με την έννοια ότι παρατηρούνται συχνότερα σε άτομα με αυτισμό σε σύγκριση με άτομα χωρίς, είναι:

- η προχωρημένη ηλικία των γονέων,
- η έκθεση της μητέρας κατά την εγκυμοσύνη σε συγκεκριμένα φάρμακα ή χημικά (πχ αλκοόλη),
- η προωρότητα,
- μεταβολικές παθήσεις της μητέρας, όπως: σακχαρώδης διαβήτης, υποθυρεοειδισμός, έλλειψη βιταμίνης D κ.ά.
- η γέννηση προηγούμενου παιδιού με αυτισμό στην οικογένεια
- διάφορα περιγεννητικά συμβάντα, όπως προβολή ισχίου, χαμηλή βαθμολογία Apgar στα 5 λεπτά μετά τη γέννηση, χαμηλό βάρος γέννησης, λοιμώξεις κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης ή αμέσως μετά τη γέννηση, όπως ερυθρά, τοξοπλάσμωση, λοίμωξη από μεγαλοκυταροϊό-CMV.

Πότε να απευθυνθώ σε ειδικό;

Γενικά εάν:

- Οι γονείς πιστεύουν ότι το παιδί τους είναι ‘πίσω’ σε σχέση με τα αναπτυξιακά ορόσημα της ηλικίας.
- Ο παιδίατρος συμβουλεύσει τους γονείς να ζητήσουν ειδική βοήθεια.
- Υπάρχει διαγνωσμένη δυσκολία γενετικής, νευροαναπτυξιακής ή συμπεριφορικής φύσης.
- Το παιδί ανήκει σε ομάδα ‘υψηλού κινδύνου’ π.χ. προωρότητα, πολύ χαμηλό βάρος γέννησης ή υπάρχει κάποιος κληρονομικός παράγοντας ή οικογενειακό ιστορικό, όπως πχ προηγούμενο παιδί με αυτισμό.
- Οι νηπιαγωγοί/δάσκαλοι του παιδιού εκφράζουν ανησυχίες ή προβληματισμό.
- Παρατηρηθεί οτιδήποτε από τα παρακάτω ως την ηλικία των 24 μηνών:

α) περιορισμένη ή απουσία βλεμματικής επαφής

β) Καθυστέρηση στην ομιλία ή απουσία ομιλίας ή υποστροφή των γλωσσικών δεξιοτήτων, δηλαδή απώλεια του ήδη κατακτημένου επίπεδου λεκτικής έκφρασης

γ) μη απαντητικότητα στο όνομά του

δ) έλλειψη κοινωνικού- απαντητικού χαμόγελου

ε) απουσία δακτυλοδειξίματος: δηλαδή, δεν δείχνει με το δάχτυλό του όταν ζητάει κάτι

στ) περιορισμένα, επαναληπτικά πρότυπα συμπεριφοράς, ενδιαφερόντων ή δραστηριοτήτων

ζ) δυσκολίες στην επικοινωνία και αλληλεπίδραση

Σε αυτές τις περιπτώσεις θα πρέπει:

Να γίνεται εκτίμηση από αναπτυξιακό παιδίατρο ή παιδοψυχίατρο ή παιδονευρολόγο και στη συνέχεια,

α) σφαιρική εκτίμηση των δεξιοτήτων και των αναγκών του στα πλαίσια διεπιστημονικής ομάδας

β) σχεδιασμός προγράμματος παρέμβασης, με τη συνεργασία ιατρού, λογοθεραπευτή, εργοθεραπευτή, ειδικών παιδαγωγών, ψυχολόγων αθλητά και ιατρών άλλων ειδικοτήτων, ανάλογα με τις ανάγκες, με στόχο τη βελτίωση της λειτουργικότητας του παιδιού.

Ποια είναι η διαδικασία για να πάρει διάγνωση ΔΑΦ το παιδί μου;

Η διάγνωση του αυτισμού τίθεται από:

1. Παιδίατρους - Αναπτυξιολόγους
2. Παιδοψυχιάτρους
3. Παιδονευρολόγους
4. Ψυχιάτρους (για άτομα άνω των 18 ετών)

Στην Ελλάδα η διάγνωση γίνεται σε:

- Κέντρο Ψυχικής Υγείας (ΚΨΥ).
- Κοινωνικό Κέντρο Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων (ΚΟ.ΚΕ.ΨΥ.ΠΕ)- πρώην Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα.
- Υπηρεσίες του Ελληνικού Κέντρου Ψυχικής Υγιεινής και Ερευνών (Ε.ΚΕ.Ψ.Υ.Ε).
- Εξωτερικά Ιατρεία ή Ειδικές Μονάδες αυτισμού Παιδοψυχιατρικής ή Ψυχιατρικής κλινικής νοσοκομείου.
- Ιατρεία Αναπτυξιακής Παιδιατρικής σε Παιδιατρικά και Γενικά Νοσοκομεία καθώς και ανάλογα Ιατρεία του Στρατού.
- Ιατρείο ή Κέντρο ειδικών θεραπειών το οποίο διαθέτει ιατρό των προαναφερόμενων ειδικοτήτων ή Κέντρο διάγνωσης και θεραπείας στον ιδιωτικό τομέα.

Είναι σκόπιμο η διάγνωση να γίνεται στα πλαίσια διεπιστημονικής ομάδας που απαρτίζεται από επιστήμονες διαφόρων ειδικοτήτων, ώστε να αξιολογούνται σφαιρικά και ειδικά οι ανάγκες και οι δεξιότητες του ατόμου, οι οποίες και θα καθοδηγήσουν το σχεδιασμό εξατομικευμένου προγράμματος παρέμβασης.

Υπάρχει θεραπεία για τον αυτισμό;

Είναι γνωστό ότι δεν υπάρχει κάποια θεραπεία που να εξαλείφει ριζικά τον Αυτισμό. Η διαταραχή αυτιστικού φάσματος παραμένει σε όλη τη διάρκεια της ζωής, τα άτομα με αυτισμό εμφανίζουν, και αυτά όπως όλοι, διαφορετικές ανάγκες ανάλογα με τη φάση ζωής. Παρόλα αυτά, οι θεραπευτικές και εκπαιδευτικές παρεμβάσεις στοχεύουν στην αξιοποίηση και ανάπτυξη των δεξιοτήτων και του ευρύτερου δυναμικού του ατόμου με αυτισμό, στην κατανόηση και διαχείριση των δυσκολιών, στη βελτίωση της ποιότητας ζωής και στην προαγωγή της κοινωνικής ένταξης του ατόμου και της οικογένειάς του.

Η θεραπευτική διαδικασία στηρίζεται στις εξής βασικές αρχές:

- Να αρχίζει όσο το δυνατόν νωρίτερα, ακόμα και πριν την οριστικοποίηση της διάγνωσης, απαντώντας στις παρατηρούμενες ανάγκες και δυσκολίες.
- Να είναι εντατική προκειμένου για την πρώιμη παρέμβαση, δηλαδή πριν τη συμπλήρωση του 4^{ου} έτους, από 25 ώρες/εβδομάδα.
- Να γίνεται στα πλαίσια διεπιστημονικής ομάδας, από θεραπευτές με εμπειρία και εξειδίκευση στον αυτισμό.
- Να περιλαμβάνει ειδικά εξατομικευμένα δομημένα προγράμματα, με συγκεκριμένους στόχους, προσαρμοσμένα στις ανάγκες και προτιμήσεις του ατόμου.
- Να γίνεται με την ενεργή συμμετοχή και συνεργασία των γονέων και να περιλαμβάνει τη δική τους εκπαίδευση και υποστήριξη.
- Να διασφαλίζει την ενεργή διατομεακή συνεργασία με όλους τους χώρους στους οποίους δραστηριοποιείται το άτομο και τη σφαιρικότητα στην κάλυψη των αναγκών του, καθώς και αυτών της οικογένειάς του.
- Να διασφαλίζεται η συνέχεια της φροντίδας, ιδιαίτερα στη μετάβαση από τη μια φάση της ζωής στην άλλη.

2. ΘΕΡΑΠΕΙΑ

Οι θεραπευτικές παρεμβάσεις στοχεύουν στην:

- Προώθηση της αυτονομίας και της κοινωνικής ένταξης του ατόμου με αυτισμό και της οικογένειάς του, καθώς και στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής του.
- Ανίχνευση, αποδοχή και ικανοποίηση των αναγκών του ατόμου με ΔΑΦ και της οικογένειάς.
- Διαχείριση των δυσκολιών και, κυρίως, στην ικανοποίηση των αναγκών, σε όλα τα στάδια ζωής του ατόμου με ΔΑΦ, και ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια μεταβάσεων.
- Ενίσχυση της πρόσβασης σε ατομικούς ή /και κοινοτικούς πόρους και υπηρεσίες.
- Υποστήριξη του ρόλου της οικογένειας, όντας το βασικό πλαίσιο στήριξης, κάλυψης αναγκών και διαχείρισης δυσκολιών.

Τι είναι η Πρώιμη Παρέμβαση;

Η πρώιμη παρέμβαση είναι η εντατική θεραπευτική προσέγγιση που χρησιμοποιείται στα πρώτα 3 χρόνια της ζωής ενός παιδιού με αυτισμό. Κατά τη διάρκεια των 3 πρώτων ετών της ζωής, δηλαδή μέχρι και τη συμπλήρωση 4 ετών, η συνεχιζόμενη ανάπτυξη του εγκεφάλου και η πλαστικότητα του ευνοούν τη βελτίωση της λειτουργικότητας σε τομείς που υπολείπονται και την εξέλιξη της ανάπτυξης.

Στηρίζεται πάνω σε αναπτυξιακές και συμπεριφοριστικές θεωρίες και είναι βασισμένη στη γενική αρχή ότι *«κάθε παιδί έχει δυνατότητες και μπορούμε να τις αναδείξουμε»*.

Επιπλέον, σε μικρή ηλικία είναι πιο εύκολο να παρέμβουμε σε προβλήματα συμπεριφοράς που δεν έχουν ακόμη εδραιωθεί, αλλά και να δοθεί στο παιδί η δυνατότητα να "χτίσει" αναπτυξιακά τις βάσεις που χρειάζεται για την επικοινωνία και την αλληλεπίδρασή του με το κοινωνικό περιβάλλον.

Η Πρώιμη Παρέμβαση σε παιδιά μικρών ηλικιών, ήδη από τους 18 μήνες ζωής, με διάγνωση ΔΑΦ ή με εικόνα καθυστέρησης έναρξης ομιλίας, έχει αποδειχθεί αποτελεσματική και αναγκαία για τη βελτίωση της νοητικής και γλωσσικής ικανότητας, της κοινωνικής αλληλεπίδρασης και ευρύτερα, για την ευόδωση της ανάπτυξης του παιδιού.

Ποιοι είναι οι στόχοι ενός προγράμματος πρώιμης παρέμβασης;

Στόχος του προγράμματος πρώιμης παρέμβασης είναι, μέσω δομημένων δραστηριοτήτων, το νήπιο, ανάλογα με το αναπτυξιακό στάδιο στο οποίο βρίσκεται:

- Να καλύψει τα αναπτυξιακά ελλείμματα που παρουσιάζει.
- Να αναπτύξει τις ικανότητές του στο μέγιστο δυνατό βαθμό.
- Να βελτιώσει τις κοινωνικές και επικοινωνιακές δεξιότητες.
- Να αυξήσει το ενδιαφέρον για κοινωνική αλληλεπίδραση και μάθηση σε φυσικές συνθήκες
- Να μάθει να ρυθμίζει τη συμπεριφορά και την παρορμητικότητα.
- Να μπορέσει να φτάσει το μέσο όρο των συνομηλίκων του.
- Να μάθει να συγκεντρώνεται και να εκτελεί εντολές.

Στην πρώιμη παρέμβαση συμμετέχουν και οι γονείς;

Στόχος της πρώιμης παρέμβασης είναι να γίνεται παράλληλα και η αντίστοιχη εκπαίδευση και υποστήριξη των γονέων. Αυτό γίνεται μέσω της ψυχοεκπαίδευσης και της συμβουλευτικής και με οδηγίες για συγκεκριμένες δραστηριότητες που θα πρέπει να κάνουν οι γονείς με το παιδί τους στο σπίτι, προς ενίσχυση του θεραπευτικού αποτελέσματος. Δηλαδή συμμετέχουν όλοι ενεργά: παιδί, θεραπευτής και γονείς.

Ποιές θεραπευτικές παρεμβάσεις χρησιμοποιούνται στον αυτισμό;

Για την αξιοποίηση των δυνατοτήτων και την κάλυψη των αναγκών των ατόμων με αυτισμό χρησιμοποιείται ένα ευρύ φάσμα θεραπευτικών προσεγγίσεων, αναφέρονται ενδεικτικά οι συχνότερα εφαρμοζόμενες:

- Λογοθεραπεία
- Εργοθεραπεία
- Ειδική Διαπαιδαγώγηση
- Συμβουλευτική
- Ψυχοθεραπεία
- Θεραπεία Συμπεριφοράς
- Μουσικοθεραπεία
- Δραματοθεραπεία

Οι συνεδρίες πραγματοποιούνται από θεραπευτές αντίστοιχης ή κατάλληλης ειδικότητας.

Τι είναι η Λογοθεραπεία;

Είναι η επιστήμη που ασχολείται με την πρόληψη, τη διάγνωση και την αξιολόγηση των διαταραχών της λεκτικής ή μη λεκτικής επικοινωνίας, καθώς και με τη θεραπευτική παρέμβαση για την αποκατάστασή τους.

Απευθύνεται σε όλες τις ηλικίες, ανάλογα με τις υπάρχουσες δυσκολίες.

Οι πιο γνωστές χρησιμοποιούμενες μεθοδολογίες για τη βελτίωση της επικοινωνίας των ατόμων με Αυτισμό είναι οι εξής:

TEACCH <https://www.teacch.com/>

PECS <http://www.pecs-greece.com/pecs.php>

MACATON <https://www.makaton.org/>

Τι είναι η Εργοθεραπεία;

Είναι η επιστήμη η οποία, μέσα από εξειδικευμένες παρεμβάσεις, στοχεύει στην ανάπτυξη ή επανάκτηση πρακτικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων που είναι απαραίτητες για την καθημερινή ζωή.

Συγκεκριμένα, όσον αφορά στον αυτισμό, απευθύνεται σε άτομα που παρουσιάζουν αδυναμία ή δυσχέρεια σε κάποιο τομέα ανάπτυξης: αισθητικο-αντιληπτικό, κινητικό, κοινωνικό, ή γνωστικό, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να ανταποκριθούν επαρκώς σε καθημερινές δραστηριότητες που αφορούν στην αυτοεξυπηρέτηση (ένδυση, απόδυση, σίτιση, προσωπική υγιεινή, χρήση τουαλέτας κοκ), στην εκπαίδευση, στο παιχνίδι, στη διαχείριση του ελεύθερου χρόνου, στην ψυχαγωγία, στη σχέση με συνομηλίκους, και γενικά σε όλες τις εκφάνσεις της καθημερινότητας, ανάλογα με τις ανάγκες και δυνατότητες κάθε αναπτυξιακού σταδίου. Στα παιδιά η Εργοθεραπεία είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το παιχνίδι αλλά και με την οργάνωση στο χώρο και το χρόνο.

Μία από τις πιο γνωστές και χρησιμοποιούμενες εργοθεραπευτικές προσεγγίσεις για παιδιά με Αυτισμό είναι η Αισθητηριακή Ολοκλήρωση (Sensory Integration).

Περισσότερα για τη θεραπεία αισθητηριακής ολοκλήρωσης μπορείτε να βρείτε [ΕΔΩ](#)

Τί είναι Ψυχοθεραπεία για άτομα με αυτισμό;

Η ψυχοθεραπευτική προσέγγιση των δυσκολιών που παρουσιάζουν τα άτομα με Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος εντάσσεται στη συνολική και σφαιρική διαχείριση των δυσκολιών αυτών, ιδιαίτερα σε άτομα με αυτισμό μέσης και υψηλής λειτουργικότητας. Υποστηρίζεται πως επιτυχημένες ψυχοθεραπευτικές παρεμβάσεις για τον αυτισμό συνθέτουν στοιχεία διαφορετικών προσεγγίσεων, τροποποιημένα ώστε να ταιριάζουν στον τρόπο σκέψης των ατόμων με αυτισμό και προσαρμοσμένα στο εκάστοτε άτομο και την οικογένειά του.

Η **Γνωσιακή Συμπεριφοριστική ψυχοθεραπεία** επικεντρώνεται στην ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων τόσο για το παιδί όσο και για την οικογένεια του. Σύμφωνα με τη Γνωσιακή προσέγγιση, πολλά από τα συναισθήματα οφείλονται στις σκέψεις, δηλαδή στον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε και ερμηνεύουμε το περιβάλλον μας.

Στη Γνωσιακή Θεραπεία τα άτομα μαθαίνουν να:

- Ξεχωρίζουν τις σκέψεις από τα συναισθήματα.
- Κατανοούν πως οι σκέψεις τους μπορούν να επηρεάσουν τα συναισθήματα.
- Αναπτύσσουν τις κατάλληλες δεξιότητες να παρατηρούν, να ερμηνεύουν και να τροποποιούν αυτές τις σκέψεις.

Η **Ψυχοθεραπεία Κοινωνικής και Συναισθηματικής Ανάπτυξης - ΨΚΣΑ** συνδυάζει στοιχεία από τη Γνωσιακή-Συμπεριφορική προσέγγιση, την Ψυχοδυναμική προσέγγιση και τις θεωρίες της αναπτυξιακής ψυχολογίας. Στόχος της συγκεκριμένης ψυχοθεραπευτικής παρέμβασης είναι η αναγνώριση, έκφραση, επεξεργασία και διαχείριση των συναισθημάτων του θεραπευόμενου, ώστε να τροποποιηθεί αντίστοιχα η συμπεριφορά του, να ομαλοποιηθεί η ένταξή του στο εκάστοτε κοινωνικό περιβάλλον και να προληφθούν ή να αντιμετωπισθούν συνυπάρχουσες αγχώδεις ή καταθλιπτικές εκδηλώσεις.

Τέλος, άλλοι θεραπευτές χρησιμοποιούν την **εκλεκτική-συνθετική προσέγγιση**, η οποία είναι ένα "θεραπευτικό κράμα" διαφορετικών προσεγγίσεων, κατάλληλων για την θεραπευτική προσέγγιση των ατόμων με αυτισμό, κατάλληλα διαμορφωμένο και εξατομικευμένο στις ανάγκες του καθενός.

Τι είναι η Ειδική Διαπαιδαγώγηση;

Η Ειδική Διαπαιδαγώγηση είναι έργο του ειδικού παιδαγωγού, ο οποίος καταρτίζει ένα εξατομικευμένο παιδαγωγικό πρόγραμμα απόλυτα προσαρμοσμένο στις εκπαιδευτικές ανάγκες και τον προσωπικό ρυθμό μάθησης κάθε μαθητή, αντιμετωπίζοντας τις δυσκολίες και αξιοποιώντας τις ικανότητες του παιδιού. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιεί εξειδικευμένο εκπαιδευτικό και αποκαταστασιακό υλικό.

Στόχοι του προγράμματος είναι η ανάπτυξη των γνωστικών ικανοτήτων του παιδιού (*μνήμη, λογική σκέψη, συγκέντρωση κοκ*) και η συστηματική αντιμετώπιση των μαθησιακών δυσκολιών.

Συμπεριφοριστικές-νατουραλιστικές παρεμβάσεις

Οι δεξιότητες συμπεριφοράς αφορούν όλες εκείνες τις δεξιότητες που χρησιμοποιούν τα άτομα σε δομημένα πλαίσια. Η κάθε συμπεριφορά εκδηλώνεται ή εκλύεται σε συγκεκριμένες συνθήκες, έχει ένα συγκεκριμένο νόημα και στόχο για το άτομο και το περιβάλλον, όπως και ένα επικοινωνιακό δυναμικό. Οι συμπεριφοριστικές - νατουραλιστικές παρεμβάσεις βασίζονται στη λογική ότι οι νέες δεξιότητες αναπτύσσονται με συστηματική ενίσχυση των κατάλληλων συμπεριφορών και έχουν στόχο την ανάπτυξη/εκμάθηση συμπεριφορών συμβατών με τις απαιτήσεις του εκάστοτε περιβάλλοντος.

Οι μέθοδοι **Teacch** και **ABA** αποτελούν τις πλέον γνωστές χρησιμοποιούμενες μεθοδολογικές προσεγγίσεις στο πλαίσιο των συμπεριφορικών-νατουραλιστικών θεραπειών.

Μουσικοθεραπεία

Η μουσικοθεραπεία έχει αναδειχθεί ως μια αποτελεσματική θεραπευτική προσέγγιση για τα άτομα με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος. Η μουσικοθεραπεία μπορεί να φέρει σημαντικά αποτελέσματα στη βελτίωση βασικών δεξιοτήτων των παιδιών με αυτισμό καθώς ούτως ή άλλως, τα άτομα με αυτισμό συχνά δείχνουν μεγάλο ενδιαφέρον στη μουσική:

- **Η μουσική προσφέρει κίνητρο**
- **Προσαρμόζεται σε κάθε άτομο**
- **Προσφέρει θετικές εμπειρίες, χαρά και ψυχαγωγία**
- **Βοηθάει τα παιδιά με αυτισμό να χαλαρώσουν και να ενισχύσουν την αυτοέκφρασή τους ενώ ταυτόχρονα, ενισχύει την λεκτική ανταπόκριση, τη βλεμματική επαφή, την κοινωνική επικοινωνία γενικότερα.**

Δραματοθεραπεία

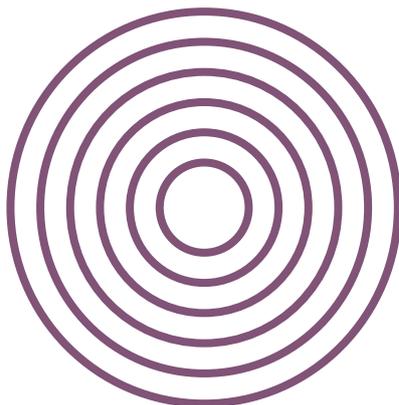
Η Δραματοθεραπεία είναι μια ψυχοθεραπευτική προσέγγιση. Ως ψυχοθεραπευτική διαδικασία αξιοποιεί με τον ιδιαίτερο και πολυεπίπεδο τρόπο της την ίδια την δραματουργική ικανότητα του ανθρώπου είτε προς την διερεύνηση των αναγκών του είτε προς τη βίωση μιας επανορθωτικής εμπειρίας. Η Δραματοθεραπεία λειτουργεί ατομικά ή ομαδικά και μπορεί να βοηθήσει τα άτομα στο φάσμα του αυτισμού να βελτιώσουν τις ικανότητές τους για κοινωνική αλληλεπίδραση, αναγνώριση και έκφραση συναισθημάτων, έλεγχο συναισθήματος και συμπεριφοράς.

Παιγνιοθεραπεία

Η Παιγνιοθεραπεία είναι η θεραπεία-ψυχοεκπαιδευτική παρέμβαση που χρησιμοποιεί ως μέσο το παιχνίδι και τις δημιουργικές τέχνες. Είναι κατάλληλη για παιδιά, εφήβους και ενήλικες που αντιμετωπίζουν συναισθηματικές και κοινωνικές δυσκολίες ή βρίσκονται στο φάσμα του αυτισμού.

Μέσα από την παιγνιοθεραπεία το παιδί με αυτισμό:

- **απολαμβάνει την ελευθερία και ενθαρρύνεται να λειτουργήσει αυθόρμητα**
- **ενισχύει την ικανότητα του να ανταποκρίνεται στα ερεθίσματα**
- **ενισχύει τις γλωσσικές και κοινωνικές του δεξιότητες**
- **αποκτά πρότυπες συμπεριφορές επικοινωνίας μέσα από παιχνίδια ρόλων εκφράζει τα συναισθήματά του**

3. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ

Τα προγράμματα υποστήριξης της οικογένειας είναι απαραίτητα για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής του ατόμου με αυτισμό, των γονέων και όλης της οικογένειας ευρύτερα.

Επιπλέον, συμβάλλουν στην αύξηση της αποδοτικότητας των θεραπειών του παιδιού. Ιδιαίτερη σημασία έχουν σε όλες τις περιόδους μετάβασης μεταξύ αναπτυξιακών σταδίων του ατόμου ή/και της οικογένειας, όπως μετά τη διάγνωση, στη διάρκεια της θεραπευτικής παρέμβασης, στη μετάβαση από την παιδική στην εφηβική ηλικία, στο πέρασμα στην ενήλικη ζωή κ.ο.κ.

Με την εμπλοκή τους οι γονείς/φροντιστές αυξάνουν τις γνώσεις και τις ικανότητες τους, βελτιώνεται η αυτοεκτίμηση τους και μειώνεται το γονεϊκό στρες, ενώ ταυτόχρονα μπορούν να βελτιώσουν την επαφή με το παιδί τους και την ποιότητα ζωής τους.

Η συχνότητα και το περιεχόμενο συνδιαμορφώνεται μεταξύ θεραπευτικού πλαισίου και γονέων, ανάλογα με τις ανάγκες και τη φάση ζωής.

Τί είναι η Ψυχοεκπαίδευση γονέων;

Πρόκειται για μία συνδιασμένη εκπαιδευτική και θεραπευτική παρέμβαση, η οποία παρέχει

- α) έγκυρη ενημέρωση για μια συγκεκριμένη διαταραχή, για τον αυτισμό στην περίπτωση μας,
- β) εκπαίδευση για την ανάπτυξη στρατηγικών αντιμετώπισης και διαχείρισης των αναγκών που προκύπτουν από τη ΔΑΦ και των συμπεριφορών που προβληματίζουν αλλιώς και
- γ) γενικότερη υποστήριξη.

Η ΨΥΧΟΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΧΕΙ 3 ΒΑΣΙΚΕΣ ΣΥΝΙΣΤΩΣΕΣ:

- ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ - ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΓΝΩΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ
- ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ
- ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

Τα πιο διαδεδομένα εργαλεία για την ψυχοεκπαίδευση γονέων με αυτισμό είναι:

Early-Bird <https://www-autism-org-uk>

Cygnnet <https://cygnnet.gr/>

IPAT <https://ipatproject.eu/>

Τι είναι η Συμβουλευτική γονέων;

Η Συμβουλευτική Ψυχοθεραπεία αφορά στην υποστήριξη ατόμων, στη συγκεκριμένη περίπτωση γονέων ατόμων με αυτισμό, που επιθυμούν να λάβουν συγκεκριμένες και σημαντικές αποφάσεις για τη ζωή τους ή που προσπαθούν να προσαρμοστούν σε νέες ή δυσάρεστες συνθήκες. Πρόκειται για μία διαδικασία αλληλεπίδρασης μεταξύ του θεραπευτή/συμβούλου και ενός, κατά βάση, ψυχικά υγιούς ατόμου που ζητάει συμβουλευτική στήριξη με στόχο την επίλυση/αντιμετώπιση συγκεκριμένων προβλημάτων. Η προσέγγιση των θεμάτων και η όλη επεξεργασία αφορά στο συνειδητό επίπεδο και στην υποστήριξη της προσωπικότητας ατόμων που αντιμετωπίζουν ένα ευρύ φάσμα ψυχολογικών προβλημάτων αλλιώς που δεν έχουν σοβαρά προβλήματα ψυχοπαθολογίας.

Ο γενικός στόχος της συμβουλευτικής είναι, με βάση τις υπάρχουσες ικανότητες τους, να δώσει στα άτομα ευκαιρίες να επεξεργαστούν θέματα που τα απασχολούν με σκοπό να ζήσουν μια, κατά την κρίση τους, πιο ικανοποιητική και πολύπλευρη ζωή, προσωπικά, αλλιώς και σαν μέλη μιας ομάδας.

Η συμβουλευτική γονέων ατόμων με αυτισμό είναι σημαντικό και απαραίτητο κομμάτι της θεραπευτικής διαδικασίας συνολικά, με στόχο να τους υποστηρίξει στο γονεϊκό τους ρόλο και στην προσαρμογή τους στις ανάγκες του παιδιού καθώς και όλης της οικογένειας.

4. ΘΕΡΑΠΕΙΕΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ- ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΜΕΣΩ ΕΟΠΥΥ

Τι είναι η Ειδική Αγωγή/Ειδικές Θεραπείες;

Ειδική αγωγή είναι όρος που χρησιμοποιείται στον **Ενιαίο Κανονισμό Παροχών Υγείας** του ΕΟΠΥΥ- ΕΚΠΥ, για να περιγράψει τις Ειδικές Θεραπείες που απευθύνονται σε παιδιά προ-σχολικής και σχολικής ηλικίας,εφήβους,στους γονείς τους και σε ενήλικες με συγκεκριμένες διαταραχές, μεταξύ των οποίων και ο αυτισμός.Περισσότερα για τις Παροχές του Ενιαίου Κανονισμού Παροχών Υγείας, μπορείτε να δείτε [εδώ](#)

Περισσότερα για τις Παροχές του Ενιαίου Κανονισμού Παροχών Υγείας, μπορείτε να δείτε [ΕΔΩ](#)

Οι Ειδικές Θεραπείες ορίζονται από τον ΕΚΠΥ ως συνεδρίες

- Λογοθεραπείας
- Εργοθεραπείας
- Ειδικής Διαπαιδαγώγησης
- Συμβουλευτικής
- Ατομικής Ψυχοθεραπείας
- Θεραπείας Συμπεριφοράς

και πραγματοποιούνται από θεραπευτές αντίστοιχης ειδικότητας.

Τί είδους και πόσες θεραπείες δικαιούται το παιδί μου;

Σε ένα παιδί με ΔΑΦ έως 18 ετών παρέχονται τα εξής είδη θεραπειών ειδικής αγωγής:

- Λογοθεραπείες έως 12 συνεδρίες/μήνα
- Εργοθεραπείες έως 12 συνεδρίες/μήνα
- Ειδική Διαπαιδαγώγηση έως 10 συνεδρίες/μήνα
- Ψυχοθεραπείες έως 10 συνεδρίες/μήνα ή
- Συμβουλευτική γονέων έως 4 συνεδρίες/μήνα

Με ποια διαδικασία χορηγούνται οι παραπάνω θεραπείες Ειδικής Αγωγής;

Οι θεραπείες Ειδικής Αγωγής συνταγογραφούνται με ιατρικές γνωματεύσεις τις οποίες συμπληρώνουν οι ιατροί ηλεκτρονικά μέσω ειδικά διαμορφωμένης πλατφόρμας.

Στη συνέχεια η γνωμάτευση ελέγχεται από ομάδα ειδικών του ΕΟΠΥΥ και εκδίδεται η σχετική εγκριτική ή απορριπτική απόφαση. Οι θεραπείες συνταγογραφούνται από τον ιατρό σε ετήσια βάση.

Ποιοι παρέχουν θεραπείες ειδικής αγωγής και που;

Οι θεραπείες παρέχονται από παιδοψυχιάτρους, ψυχολόγους, λογοθεραπευτές, εργοθεραπευτές και ειδικούς παιδαγωγούς.

Οι ειδικές θεραπείες παιδιών και εφήβων παρέχονται σε:

- **Ιδιωτικά Κέντρα Ειδικών Θεραπειών**, με ατομική ή εταιρική δραστηριοποίηση ή Ιδιωτικούς ατομικούς επαγγελματικούς χώρους θεραπειών: ιατρεία ή γραφεία, κατά περίπτωση. Πρόκειται για δομές μη συμβλημένες με τον ΕΟΠΥΥ, η χρέωση γίνεται κατά πράξη και περίπτωση και ο εξυπηρετούμενος αποζημιώνεται από τον ΕΟΠΥΥ μετά την εξόφληση,
- **συμβεβλημένα με τον ΕΟΠΥΥ Κέντρα Ειδικών Θεραπειών**, τα οποία αποζημιώνονται με ημερήσιο νοσήλιο ανά εξυπηρετούμενο άτομο π.χ. ΚΔΗΦΑμεΑ,
- **σε Δομές των Κέντρων Κοινωνικής Πρόνοιας,**
- **στα Παιδοψυχιατρικά Τμήματα Νοσοκομείων,**
- **σε Κέντρα Ψυχικής Υγείας.** Οι 3 τελευταίες κατηγορίες ανήκουν στο δημόσιο ή ευρύτερο δημόσιο τομέα και η παροχή υπηρεσιών καλύπτεται από τον τακτικό προϋπολογισμό, χωρίς συμμετοχή του εξυπηρετούμενου.

Πώς λαμβάνω τα χρήματα που έχω καταβάλει σε μη συμβεβλημένο ιδιώτη θεραπευτή για τη διενέργεια των θεραπειών;

Η διαδικασία αποζημίωσης από τον ΕΟΠΥΥ γίνεται αποκλειστικά ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ με δυο τρόπους:

- α) είτε μέσω της πλατφόρμας gov.gr με τους προσωπικούς κωδικούς Taxis Net του γονέα ο οποίος έχει ασφαλισμένο το παιδί (ακολουθεί η διαδικασία).
- β) κατόπιν αιτήματος του γονέα στα Κέντρα Εξυπηρέτησης του Πολίτη (ΚΕΠ).

Η ηλεκτρονική διαδικασία με κωδικούς Taxis Net έχει ως εξής:

<https://www.gov.gr/ipresies/ugeia-kai-pronoia/iatropharmakeutike-perithalps/apozemi-ose-therapeion-eidikes-agoges>

Ακολουθείτε τον παραπάνω σύνδεσμο και στη συνέχεια όλα τα κόκκινα πεδία:

www.gov.gr/ipresies/ugeia-kai-pronoia/iatropharmakeutike-perithalps/apozemi-ose-therapeion-eidikes-agoges

Αναζητήστε εδώ ...

Αρχική > Υγεία και πρόνοια > Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη > Αποζημίωση θεραπειών ειδικής αγωγής

Αποζημίωση θεραπειών ειδικής αγωγής

Υποβάλετε αίτημα και αποζημιωθείτε για τις θεραπείες ειδικής αγωγής σας, χωρίς να πάτε σε μονάδα του Εθνικού Οργανισμού Παροχής Υπηρεσιών Υγείας (ΕΟΠΥΥ).

Θα χρειαστείτε:

- τους προσωπικούς σας κωδικούς πρόσβασης στο Taxisnet
- τον ΑΜΚΑ του προστατευόμενου μέλους
- τα απαραίτητα δικαιολογητικά σε ηλεκτρονική μορφή
- έναν έγκυρο και ενεργό αριθμό τραπεζικού λογαριασμού (IBAN), στον οποίο είστε αποκλειστικός δικαιούχος ή συνδικαιούχος
- τον αριθμό του κινητού σας τηλεφώνου

Μετά την είσοδο σας επιλέξτε "Ατομικά αιτήματα παροχών" και στην συνέχεια "Υποβολή" και "Ειδική αγωγή"

Είσοδος στην υπηρεσία >

Χρήσιμοι σύνδεσμοι

> [Επικοινωνία](#)

Σύνδεση Χρήστη

ΜΕ ΚΩΔΙΚΟΥΣ TAXISNET

----- ή -----

ΜΕ ΚΩΔΙΚΟΥΣ ΦΑΥ

Κωδικός Χρήστη ΦΑΥ

Συνθηματικό ΦΑΥ

Είσοδος

Εγγραφή / Επανεγγραφή

Ξέχασα το συνθηματικό

Οδηγίες για ασφαλισμένο

eservices.eopyy.gov.gr/eHealthInsuranceRecordInsPerson/

Φάκελος Ασφάλισης Υγείας

ΑΜΚΑ

Αρχική Σελίδα

Διαχείριση

- Παρακολούθηση Αιτήματος Σ.Η.Π.
- Φάκελος
- Διαγνώσεις
- Επισκέψεις
- Ιατρικές Πράξεις
- Νοσηλεία
- Ατομικά Αιτήματα Παροχών
- Δαπάνες Διαβητολογικό (μέχρι και 2016)
- Αιμοκαθάρσεις
- Φάρμακα Υψηλού Κόστ.
- Φάρμακα

Σύνδεσμοι

- Κατ'οικον παράδοση φαρμάκων κατά της COVID-19
- Αναζήτηση προϊόντων και παρόχων
- Συμμετοχή Σε Προληπτική Δράση

Πατήστε **εδώ** για οδηγίες σχετικά με τη διαδικασία κατάθεσης αναφοράς για παροχή εν αγνοία του ασφαλισμένου.

Στοιχεία Ασφαλισμένου

 Υποβολή Ατομικού Αιτήματος	Α.Μ.Κ.Α	Όνομα	Ημ/νία Γέννησης
--	---------	-------	-----------------

Ασφαλιστική Ικανότητα

Ασφαλιστικός Φορέας	Α.Μ. (Κατηγορία)	Έναρξη	Λήξη	Αποδοκτός Φορέας

Καλωσορίσατε στην υπηρεσία "Φάκελος Ασφάλισης Υγείας"

eservices.eopyy.gov.gr/eHealthInsuranceRecordInsPerson/secure/insUserRequest.xhtml

Φάκελος Ασφάλισης Υγείας

ΑΜΚΑ

Αρχική Σελίδα

Διαχείριση

- Παρακολούθηση Αιτήματος Σ.Η.Π.
- Φάκελος
- Διαγνώσεις
- Επισκέψεις
- Ιατρικές Πράξεις
- Νοσηλεία
- Ατομικά Αιτήματα Παροχών
- Δαπάνες Διαβητολογικό (μέχρι και 2016)
- Αιμοκαθάρσεις
- Φάρμακα Υψηλού Κόστ.
- Φάρμακα
- Γνωματεύσεις
- Εκτελέσεις Ιατροτεχν. Υλικού

1 Κατά την Υποβολή Ατομικού Αιτήματος δε γίνεται χρήση του Κωδικού Επιβεβαίωσης Εκτέλεσης (ΟΤΡ)

Υποβολή Ατομικού Αιτήματος

Φάκελος > Ατομικά Αιτήματα Παροχών > Υποβολή Ατομικού Αιτήματος

Καθαρισμός

Υποβολή Αιτήματος

Στοιχεία Αιτήματος

Θέμα Αιτήματος* ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Τ.Κ.*

Στοιχεία Ασφαλισμένου

Αφορά* Ανήλικο μέλος χωρίς ΑΦΜ

Α.Μ.Κ.Α*

Ημ/νία Γέννησης

Επώνυμο*

Όνομα*

Πατρώνυμο*

Μητρώνυμο*

Στοιχεία Επικοινωνίας

Email

Κινητό τηλέφωνο*

Στοιχεία Δικαιούχου

ΑΦΜ

Επώνυμο

Όνομα

IBAN

Αιτούμενο Ποσό

Σχόλια-Παρατηρήσεις

200 χαρακτήρες απομένουν

Στοιχεία Γνωμάτευσης

eservices.eopyy.gov.gr/eHealthInsuranceRecordInsPerson/secure/insUserRequest.xhtml

Φάκελος Ασφάλισης Υγείας

ΑΜΚΑ

Αρχική Σελίδα

Διαχείριση

Παρακολούθηση Αιτήματος Σ.Η.Π.

Φάκελος

Διαγνώσεις

Επισκέψεις

Στοιχεία Γνωμάτευσης

Διαθέσιμες

- 02202 ΕΙΔΙΚΗ ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΟΓΗΝΗ από 25/05/2020 έως 24/06/2020
- 022 ΕΡΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑ ΠΑΙΔΩΝ από 25/05/2020 έως 24/06/2020
- 0220 ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΙΕΣ ΠΑΙΔΩΝ ΑΠΟ ΨΥΧΙΑΤΡΟ Η ΠΑΙΔΩΨΥΧΙΑΤΡΟ (ΑΤΟΜΙΚΗ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΙΑ) από 25/05/2020 έως 24/06/2020
- 022 ΕΙΔΙΚΗ ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΟΓΗΝΗ από 25/06/2020 έως 24/07/2020
- ΕΡΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑ ΠΑΙΔΩΝ από 25/06/2020 έως 24/07/2020

Επιλεγμένες

Κλικάρουμε από την αριστερή στήλη "Διαθέσιμες" το διάστημα που μας ενδιαφέρει (προσοχή να αντιστοιχεί σε αυτό της απόδειξης) και με το δεξί βελτάκι το περνάμε στη στήλη "Επιλεγμένες".

eservices.eopyy.gov.gr/eHealthInsuranceRecordInsPerson/secure/insUserRequest.xhtml

Φάκελος Ασφάλισης Υγείας

ΑΜΚΑ

Αρχική Σελίδα

Διαχείριση

Παρακολούθηση Αιτήματος Σ.Η.Π.

Φάκελος

Διαγνώσεις

Επισκέψεις

Ιατρικές Πράξεις

Νοσηλεία

Ατομικά Αιτήματα Παραρτών

Δαπάνες Διαβητολογικού (μέχρι και 2016)

Αιμοκαθάρσεις

Φάρμακα Υψηλού Κόστ.

Φάρμακα

Γνωματεύσεις

Εκτελέσεις

Α/Α	Τίτλος εγγράφου	Σύνοψη εγγράφου	Αντίβαση αρχείου	Σχόλια αρχείου
1*	ΤΙΜΟΛΟΓΙΟ/ ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΠΑΡΩΝΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ*	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΤΙΜΟΛΟΓΙΟ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡ.14/Ν4308/2014(Α251) Η ΨΗΦΙΑΚΟ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ ΤΙΜΟΛΟΓΙΟΥ/ΑΠΟΔΕΙΞΗΣ ΣΤΟ ΟΠΟΙΟ ΕΚΤΟΣ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΝΑ ΑΝΑΓΡΑΦΕΤΑΙ Ο ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΩΝ ΜΗΝΙΑΙΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΓΝΩΜΑΤΕΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ	<p>Η εφαρμογή υποστηρίζει αρχεία pdf, jpg και png ενόσω μέγιστο 5.5 MB, το όνομα αρχείου να περιέχει μόνο γράμματα και αριθμούς.</p> <p>+</p>	200 χαρακτήρες απομείνου
2*	ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΤΟΥ ΘΕΡΑΠΕΥΤΗ Η ΤΟΥ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ	ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΤΟΥ ΘΕΡΑΠΕΥΤΗ Η ΤΟΥ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΟΙ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΤΩΝ ΘΕΡΑΠΕΙΩΝ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΘΕΡΑΠΕΥΤΩΝ (ΟΝ/ ΝΥΜΟ, ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ, ΑΔΕΙΑ ΑΣΚΗΣΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ), Η ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΥΠΟΓΡΑΦΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΘΕΡΑΠΕΥΤΗ Η ΤΟΝ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΕΣ ΠΟΥ ΕΚΤΕΛΕΣΑΝ ΤΙΣ ΘΕΡΑΠΕΙΕΣ	<p>Η εφαρμογή υποστηρίζει αρχεία pdf, jpg και png ενόσω μέγιστο 5.5 MB, το όνομα αρχείου να περιέχει μόνο γράμματα και αριθμούς.</p> <p>+</p>	200 χαρακτήρες απομείνου
3	ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ	ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΘΕΡΑΠΕΥΤΗ Η ΤΟΥ ΝΟΜΙΜΟΥ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ (ΜΕΣΩ ΤΑΧΙΣΜΕΤ) Η ΟΠΟΙΑ ΥΠΟΒΑΛΛΕΤΑΙ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΣΕ ΚΑΘΕ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	<p>Η εφαρμογή υποστηρίζει αρχεία pdf, jpg και png ενόσω μέγιστο 5.5 MB, το όνομα αρχείου να περιέχει μόνο γράμματα και αριθμούς.</p> <p>+</p>	200 χαρακτήρες απομείνου

eservices.eopyy.gov.gr/eHealthInsuranceRecordInsPerson/secure/insUserRequest.xhtml

ΕΟΠΥΥ Φάκελος Ασφάλισης Υγείας

ΑΙΜΚΑ

- Αρχική Σελίδα
- Διαχείριση
  - Παρακολούθηση Αιτήματος Σ.Η.Π.
  - Φάκελος
    - Διαγνώσεις
    - Επισκέψεις
    - Ιατρικές Πράξεις
    - Νοσηλεία
    - Ατομικά Αιτήματα Παροχών

4	ΑΠΟΦΑΣΗ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ	ΓΙΑ ΠΑΡΑΤΕΣΗ ΘΕΡΑΠΕΙΩΝ ΣΕ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥΣ ΜΕΤΑ ΤΟ 21ο ΕΤΟΣ ΑΠΟΦΑΣΗ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ ΥΠΕΙΘΗΡΟΝΗΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΚΤΟΣ ΚΕΡΑ ΓΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥΣ ΜΕ ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ 67% ΚΑΙ ΑΝΩ	<p>*Η εφαρμογή υποστηρίζει αρχεία pdf, jpg και png ενόσω μέγιστο 5.3 MB, το όνομα αρχείου να περιέχει μόνο γράμματα και αριθμούς</p> <p><input type="button" value="+"/></p> <p><input type="button" value="👁"/> <input type="button" value="🗑"/></p> <p>200 χαρακτήρες απομένουν</p>
5*	ΦΩΤΟΤΥΠΙΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ*	ΦΩΤΟΤΥΠΙΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ	<p>*Η εφαρμογή υποστηρίζει αρχεία pdf, jpg και png ενόσω μέγιστο 5.3 MB, το όνομα αρχείου να περιέχει μόνο γράμματα και αριθμούς</p> <p><input type="button" value="+"/></p> <p><input type="button" value="👁"/> <input type="button" value="🗑"/></p> <p>200 χαρακτήρες απομένουν</p>

eservices.eopyy.gov.gr/eHealthInsuranceRecordInsPerson/secure/insUserRequest.xhtml

ΕΟΠΥΥ Φάκελος Ασφάλισης Υγείας

ΑΙΜΚΑ

- Αρχική Σελίδα
- Διαχείριση
  - Παρακολούθηση Αιτήματος Σ.Η.Π.
  - Φάκελος
    - Διαγνώσεις
    - Επισκέψεις
    - Ιατρικές Πράξεις
    - Νοσηλεία
    - Ατομικά Αιτήματα Παροχών
    - Δαπάνες Διαβητολογικό (μέχρι και 2016)
    - Αιμοκαθάρσεις
    - Φάρμακα Υψηλού Κόστ.
    - Φάρμακα
    - Γνωματεύσεις
    - Εκτελέσεις Ιατροτεχν. Υλικού

Αναλαμβάνω την υποχρέωση να τηρώ για πέντε (5) έτη το σύνολο των πρωτοτύπων δικαιολογητικών των ατομικών μου αιτημάτων και να τα προσκομίσω στις αρμόδιες υπηρεσίες του ΕΟΠΥΥ, εντός 20 ημερών από την ενημέρωσή μου, οποτεδήποτε μου ζητηθεί.

Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις του νόμου για ψευδή δήλωση, που προβλέπονται από τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 22 του Ν. 1599/1986, δηλώνω ότι τα ατομικά μου στοιχεία, τα αντίγραφα εγγράφων τα οποία συνοποβάλλω με το ηλεκτρονικό μου αίτημα και το αιτούμενο ποσό, είναι αληθή και ορθά.

Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις του νόμου για ψευδή δήλωση, που προβλέπονται από τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 22 του Ν. 1599/1986, δηλώνω ότι ο λήπτης της παροχής δεν λαμβάνει ειδική αγωγή από ειδικά εκπαιδευτήρια, οικοτροφεία, δούλα, και Κ.Α.Α., Δημόσιας Ημέρησιας Φροντίδας και δε συμπεριλαμβάνεται στους ωφελομένους του προγράμματος για τα ΚΔ-ΗΦ, που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), στο πλαίσιο του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ).

Καθαρισμός

Επεξήγηση κουμπιών

- Επιλογή αρχείου για ανέβασμα
- Προβολή αρχείου
- Διαγραφή αρχείου
- Αντίγραφο αρχείου από προηγούμενο αίτημα

5. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ποιοι φορείς είναι αρμόδιοι για την διάγνωση, και αξιολόγηση ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών σχετιζόμενων με αυτισμό και τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό για μαθητές με αυτισμό;

Αποκλειστικά αρμόδιο να εισηγηθεί το κατάλληλο εκπαιδευτικό πλαίσιο εξατομικευμένης υποστήριξης και φοίτησης, δηλαδή παράλληλη στήριξη ή φοίτηση σε Τμήμα Ένταξης σε σχολική μονάδα της Γενικής Εκπαίδευσης ή φοίτηση σε σχολική μονάδα Ειδικής Αγωγής καθώς και για τις απαραίτητες προσαρμογές του εκπαιδευτικού πλαισίου, είναι τα Κέντρα Διεπιστημονικής Αξιολόγησης, Συμβουλευτικής και Υποστήριξης (ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ.).

Είναι η εισήγηση αυτή δεσμευτική;

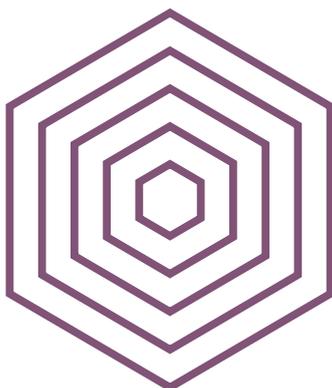
Η εισήγηση του ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ δεν είναι δεσμευτική ως προς την επιλογή του πλαισίου φοίτησης από τον γονέα.

Σε περίπτωση που ο γονέας έχει εισήγηση από τα ΚΕΔΑΣΥ για Ειδικό σχολείο αλλά δεν είναι αυτό που ο ίδιος επιθυμεί, τότε μπορεί να εγγράψει το παιδί με Αυτισμό στο Γενικό Σχολείο της γειτονιάς του καλύπτοντας ο ίδιος τα έξοδα της ιδιωτικής παράλληλης στήριξης ή του ειδικού βοηθού, κατόπιν σύμφωνης γνώμης του Συλλόγου Διδασκόντων του Σχολείου.

ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΦΟΙΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ

Αναφορικά με την εκπαίδευση, οι φορείς οι οποίοι παρέχουν υπηρεσίες εκπαίδευσης είναι:

- A. Δομές του Υπουργείου Παιδείας
- B. Δομές του Υπουργείου Υγείας
- Γ. Ιδιωτικοί Φορείς
- Δ. Δομές του Υπουργείου Εργασίας (αφορούν επαγγελματική εκπαίδευση και αναλύονται στη θεματική ενότητα «Εργασία»)

A. Δομές του Υπουργείου Παιδείας

Σύμφωνα με το Ν.3699/2008 οι επιλογές φοίτησης για τα παιδιά με αυτισμό αλλά και όλα τα ΑΜΕΑ σχολικής ηλικίας είναι οι κάτωθι:

A.1.Φοίτηση σε Γενικά Σχολεία:

A.1.1 Συνήθως τα παιδιά ΜΕ αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας είναι σε θέση να συμμετέχουν στην τυπική σχολική τάξη, υποστηριζόμενοι από τον εκάστοτε εκπαιδευτικό.

A.1.2 Τα “Τμήματα Ένταξης” (Τ.Ε.) αποτελούν δομή της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης που λειτουργεί στο πλαίσιο κάποιων Σχολικών Μονάδων Τυπικής Εκπαίδευσης. Στόχο έχουν την εκπαιδευτική παρέμβαση και την παροχή εξατομικευμένων προγραμμάτων σε μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, ώστε να διευκολύνουν την ένταξη τους στο υπάρχον εκπαιδευτικό πλαίσιο. Λειτουργεί μέσα στο γενικό σχολείο ως ξεχωριστό Τμήμα και δέχεται παιδιά από όλες τις τάξεις του σχολείου.

Στο ΤΕ μπορούν να συμμετέχουν οι μαθητές υπό τις εξής προϋποθέσεις:

α) Έχουν γνωμάτευση από ΚΕΔΑΣΥ

β) Δεν έχουν γνωμάτευση αλλά έχει παρατηρηθεί, από τον εκπαιδευτικό της τάξης, ότι παρουσιάζουν μαθησιακές δυσκολίες. Σε αυτή την περίπτωση, απαιτείται η αξιολόγηση του μαθητή από Εκπαιδευτικό Ειδικής Αγωγής και η σύμφωνη γνώμη του Σχολικού Συμβούλου.

A.1.3 Η “Παράλληλη Στήριξη” αποσκοπεί στη συνεκπαίδευση των μαθητών με αναπηρία ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες με τους υπόλοιπους μαθητές του σχολείου γενικής εκπαίδευσης, με υποστήριξη από Εκπαιδευτικό Ειδικής Αγωγής παράλληλα με το Δάσκαλο ή Καθηγητή Γενικής Εκπαίδευσης.

Παράλληλη στήριξη, μπορεί να δέχεται κάθε μαθητής με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, συμπεριλαμβανομένων αυτών με αυτισμό, εφόσον μπορεί να ανταποκριθεί στο αναλυτικό πρόγραμμα της τάξης φοίτησής του καθώς και στις εκδηλώσεις και λοιπές δράσεις του σχολείου. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η δυνατότητα του μαθητή να παραμείνει στην τάξη και στο σχολείο χωρίς υποστήριξη για διάστημα ίσο με το μισό του ωραρίου.

A.1.4 **Εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση:** με το ΦΕΚ Β 6069/28-11-2022, αποφασίστηκε η εισαγωγή στη Τριτοβάθμια Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία χωρίς συμμετοχή στις πανελλαδικές εξετάσεις, σε ποσοστό 5% καθ’ υπέρβαση του αριθμού των εισακτέων. Στον πίνακα στη θέση με κωδικό 91, βρίσκονται οι “Πάσχοντες από διάχυτη αναπτυξιακή διαταραχή με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67%”.

Διαβάστε περισσότερα [ΕΔΩ](#)

A.2 Φοίτηση σε Ειδικά Σχολεία (Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΣΜΕΑΕ))

A.2.1 **Ειδικά νηπιαγωγεία** και τα τμήματα πρώιμης παρέμβασης που λειτουργούν μέσα στα ειδικά νηπιαγωγεία, για παιδιά μέχρι 7 χρονών.

A.2.2 **Ειδικά δημοτικά σχολεία**, για την Α, Β, Γ, Δ, Ε, ΣΤ τάξη και μία τάξη προκαταρκτική, για παιδιά μέχρι 14/15 χρονών. Δυνατότητα λειτουργίας Τμήματος Ένταξης ή εξατομικευμένη προσέγγιση με ειδικό Παράλληλης Στήριξης εντός του κανονικού Τμήματος.

A.2.3 **Ειδικά γυμνάσια**, για την Α, Β, Γ τάξη και μία τάξη προκαταρκτική, για παιδιά μέχρι 19 χρονών.

A.2.4 **Ειδικά λύκεια**, για την Α, Β, Γ τάξη και μία τάξη προκαταρκτική, για παιδιά μέχρι 23 χρονών

A.2.5 **Ειδικά επαγγελματικά Γυμνάσια και Λύκεια (ΕΝΕΕΓΥΛ)**, στα οποία η φοίτηση διαρκεί 4+4 χρόνια, ενώ παρέχεται επαγγελματική εκπαίδευση.

A.2.6 **Ειδική επαγγελματική σχολή:** Εγγράφονται απόφοιτοι ειδικού επαγγελματικού γυμνασίου και ειδικού γυμνασίου. Η φοίτηση διαρκεί 4 χρόνια.

A.2.7 Εργαστήρια Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΕΕΚ).

Η φοίτηση διαρκεί από 5 μέχρι 8 χρόνια. Αποτελούν σχολικές μονάδες δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καλύπτουν την υποχρεωτικότητα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και διοικητικά υπάγονται στην οικεία Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Στα Ε.Ε.Ε.Ε.Κ. εγγράφονται απόφοιτοι δημοτικών σχολείων γενικής ή ειδικής εκπαίδευσης, έως και το 16^ο έτος της ηλικίας τους, κατόπιν σχετικής εισήγησης των ΚΕΔΑΣΥ, οι οποίοι αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην παρακολούθηση ακαδημαϊκού προγράμματος του γυμνασίου και παρουσιάζουν αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

B. Δομές του Υπουργείου Υγείας

Ειδικά Κέντρα Εξειδικευμένης Περίθαλψης (Κέντρα Ημέρας), για παιδιά προσχολικής-σχολικής ηλικίας, αλλά και εφήβους με Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές-Αυτισμό. Τα Κέντρα αυτά αποτελούν Αποκεντρωμένες Οργανικές Μονάδες Τμήματος Νοσοκομείου ή Ν.Π.Ι.Δ.

Στα Ειδικά Κέντρα Εξειδικευμένης Περίθαλψης εντάσσονται παιδιά και έφηβοι, οι οποίοι παρακολουθούν ένα εξατομικευμένο πρόγραμμα προετοιμασίας για ένταξη ή για επανένταξη σε σχολείο. Στόχος είναι η όσο το δυνατόν ταχεία ένταξη ή επανένταξη στο νηπιαγωγείο ή το σχολείο και για αυτό καθ' όλο το διάστημα της παρακολούθησης του προγράμματος στο Κέντρο Ημέρας υπάρχει μία στενή συνεργασία της διεπιστημονικής ομάδας με τον εκπαιδευτικό και το εκπαιδευτικό πλαίσιο, στο οποίο το παιδί θα ενταχθεί ή θα επανενταχθεί.

Γ. Δομές του Υπουργείου Εργασίας

αφορούν επαγγελματική εκπαίδευση και αναλύονται στη επόμενη θεματική ενότητα

«ΕΡΓΑΣΙΑ»

6. ΕΡΓΑΣΙΑ

Επαγγελματική Εκπαίδευση

Βασικοί φορείς που παρέχουν Επαγγελματική Εκπαίδευση στα ΑμεΑ είναι:

α) Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση Υπουργείου Παιδείας:

- **ΕΝ.Ε.Ε.ΓΥ.Λ.**: εγγράφονται μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες έως το 16^ο έτος της ηλικίας τους, κατόπιν εισήγησης του αρμόδιου ΚΕΔΑΣΥ, με απώτερο στόχο να οδηγηθούν σε μεταλλικειακές δομές εκπαίδευσης και σε ανεξάρτητη ή εποπτευόμενη εργασία.

- **ΕΕΕΕΚ**: αποτελούν επίσης σχολικές μονάδες δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης, με στόχο την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση μαθητών που αντιμετωπίζουν πρόσθετες δυσκολίες στην παρακολούθηση ακαδημαϊκού προγράμματος του Γυμνασίου, γενικού ή ειδικού, ή και του Γυμνασίου ΕΝ.Ε.Ε.ΓΥ.Λ. Στα ΕΕΕΕΚ εγγράφονται απόφοιτοι δημοτικών σχολείων γενικής ή ειδικής εκπαίδευσης, έως και το 16^ο έτος της ηλικίας τους, κατόπιν εισήγησης του αρμόδιου ΚΕΔΑΣΥ.

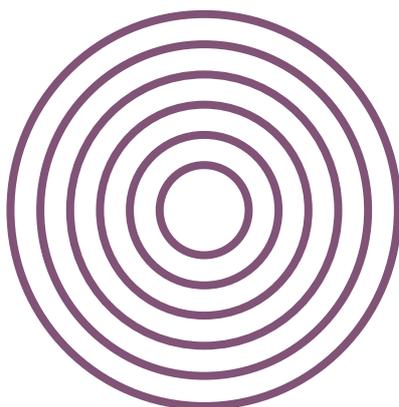
β) Μεταγυμνασιακή Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση και Μεταδευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση:

Αποτελούν οι εκπαιδευτικές δομές της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης - ΔΥΠΑ(ΟΑΕΔ) δηλαδή:

- η Σχολή Επαγγελματικής Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρία Αθηνών και
- το Εκπαιδευτικό Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΚΕΚ) ΑμεΑ Θεσσαλονίκης.

γ) Μεταδευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση:

- το Μεταλλικειακό Έτος Τάξη Μαθητείας των ΕΝ.Ε.Ε.ΓΥ.Λ. και
- τα ΔΙΕΚ Ειδικής Αγωγής: προς το παρόν απευθύνονται μόνο σε σπουδαστές με αισθητηριακές αναπηρίες (κώφωση, βαρηκοΐα, οπτική αναπηρία).

Εργασιακή απασχόληση

Α) Προγράμματα επιδοτούμενης εργασίας Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης ΔΥΠΑ (πρώην ΟΑΕΔ)

Η ΔΥΠΑ υλοποιεί στοχευμένο πρόγραμμα επιχορήγησης σε ιδιωτικές και δημόσιες επιχειρήσεις, καθώς και σε επιχειρήσεις των Δήμων και των Περιφερειών. Η διάρκεια της επιδοτούμενης απασχόλησης είναι 12μηννη, με δυνατότητα επέκτασης για επιπλέον 12 μήνες.

Τα κίνητρα που προσφέρονται στους εργοδότες για την πρόσληψη ανέργων Ευπαθών Κοινωνικά Ομάδων, μεταξύ των οποίων και ΑμεΑ συμπεριλαμβανομένων ατόμων με αυτισμό, είναι συνοπτικά τα ακόλουθα:

- Επιχορήγηση νέας θέσης εργασίας στο 90% του συνολικού κόστους.
- Επιχορήγηση νέας θέσης εργασίας στο 90% του συνολικού κόστους.
- Η Επιχορήγηση είναι χωρίς δέσμευση απασχόλησης μετά τη λήξη της επιχορήγησης.
- Δυνατότητα πρόσληψης ανέργων ΑμεΑ από Δημόσιες επιχειρήσεις, φορείς και οργανισμούς που ασκούν οικονομική δραστηριότητα και από Επιχειρήσεις των Δήμων και των Περιφερειών.
- Επιπλέον Πρόγραμμα Εργονομικής Διευθέτησης του χώρου εργασίας σε ποσοστό 90% του κόστους της απαιτούμενης δαπάνης.

Β) Προστατευμένη Απασχόληση

Προστατευμένη Απασχόληση είναι η Ομαδική εργασία σε εργαστήρια σχεδιασμένα για Άτομα με Αναπηρία- ΑμεΑ- υπό την επίβλεψη ειδικών. Τέτοια εργαστήρια είναι τα:

• Προστατευμένα εργαστήρια

στα Προστατευμένα Εργαστήρια (άρθρο 17 του Ν. 2646/1998/ΦΕΚ236Α) παρέχονται υπηρεσίες ανάπτυξης επαγγελματικών δεξιοτήτων με σκοπό την αυτονομία, την κοινωνική επανένταξη και την επαγγελματική αποκατάσταση ΑμεΑ.

Κατά βάση είναι εργασιακοί χώροι στους οποίους εργάζονται άτομα με σοβαρές δυσκολίες, των οποίων η επαγγελματική αποκατάσταση στην ελεύθερη αγορά θεωρείται αδύνατη. Απασχολούνται σε εργασίες προσαρμοσμένες προς τις δυνατότητές τους. Τα προϊόντα των εργαστηρίων διατίθενται στην αγορά και αποφέρουν έσοδα, τα οποία όμως, είναι ανεπαρκή για την κάλυψη μισθών – ασφάλισης και αποκλείουν την ύπαρξη πλεονάσματος.

• Ειδικά Παραγωγικά Κέντρα

στα Παραγωγικά Ειδικά Κέντρα (Νόμος 1648/1986, στο τέταρτο εδάφιο του άρθρου 1) απασχολούνται ΑμεΑ ηλικίας 15-65 ετών, που έχουν περιορισμένες δυνατότητες για επαγγελματική απασχόληση από οποιαδήποτε χρόνια σωματική ή πνευματική ή ψυχική πάθηση ή βλάβη, εφ' όσον είναι εγγεγραμμένα στα μητρώα αναπήρων του ΟΑΕΔ (ΔΥΠΑ) με ποσοστό αναπηρίας 40% τουλάχιστον.

• Κέντρα Προστατευμένης Εργασίας (Κ.Ε.Π.Ε.)

στόχος των Κ.Ε.Π.Ε. (άρθρο 6 της Απόφασης ΟΑΕΔ 92100, ΦΕΚ Β, ΥΑ 6107/31.12.2018) είναι μέσω προστατευμένης υποστηρικτικής μορφής εργασίας, η απόκτηση επαγγελματικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων, η εργασιακή ένταξη στην αγορά εργασίας, η απόκτηση εργασιακής συνείδησης και εμπειρίας. Παράλληλα, παρέχονται επαγγελματικός προσανατολισμός και σύνδεση/διαμεσολάβηση με εργοδοτικούς φορείς καθώς και συμβουλευτική για τη δημιουργία εταιρικών σχημάτων και ατομικών και επιχειρηματικών δράσεων.

Τα προγράμματα περιλαμβάνουν την κατασκευή, επισκευή προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών, πραγματοποιούνται κυρίως στα εργαστήρια του Κέντρου με την εποπτεία και καθοδήγηση των εκπαιδευτικών αλλά και σε συνεργαζόμενες επιχειρήσεις και φορείς του ιδιωτικού ή δημοσίου τομέα. Οι σπουδαστές που συμμετέχουν στο Προστατευτικό – Υποστηρικτικό Κέντρο Εργασίας (Π.Υ.Κ.Ε.) αμείβονται με επίδομα το οποίο ισούται με το 40% του μισθού του ανειδίκευτου εργάτη, συμπεριλαμβανομένης της ιατροφαρμακευτικής ασφάλισης.

Γ) Υποστηριζόμενη εργασία

Σύμφωνα με το έγγραφο Ευρωπαϊκής Ένωσης Υποστηριζόμενης Εργασίας – Πληροφοριακό έντυπο και πρότυπα ποιότητας» «EUSE (2005), υποστηριζόμενη εργασία είναι «η παροχή υποστήριξης σε άτομα με αναπηρίες ή άλλες μειονεκτούσες ομάδες ώστε να διασφαλίζουν και να διατηρούν αμειβόμενη απασχόληση και κοινωνική ασφάλιση στην ανοικτή αγορά εργασίας».

Μέχρι στιγμής στην Ελλάδα, όπως και σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, δεν υπάρχει θεσμικό πλαίσιο που να διέπει την υποστηριζόμενη εργασία στην ελεύθερη αγορά.

Θέσεις υποστηριζόμενης εργασίας διατίθενται στα πλαίσια Υποστηρικτικών Δομών ψυχοκοινωνικής υποστήριξης ή στα πλαίσια της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, όπως:

• Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Ένταξης (Κοιν.Σ.Επ. ΕΝΤΑΞΗΣ)

οι Κοιν.Σ.Επ. είναι Αστικοί Συνεταιρισμοί, «Φορείς Κοινωνικής και Αλληλεγγύης Οικονομίας», που έχουν ως καταστατικό σκοπό τη συλλογική και την κοινωνική ωφέλεια και διαθέτουν εκ του νόμου εμπορική ιδιότητα.

Όπως προσδιορίζεται στο άρθρο 14 του ΦΕΚ 4430/2016 μία από τις κατηγορίες Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων είναι οι Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων. Σε αυτές συμπεριλαμβάνονται υποχρεωτικά ως μέλη σε ποσοστό 30% κατ' ελάχιστον ΑμεΑ, επιδιώκεται η οργάνωση οικονομικών/επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και η ένταξη στην οικονομική και κοινωνική ζωή των ατόμων που ανήκουν σε αυτές τις Ομάδες.

Δείτε ολόκληρο το νόμο [ΕΔΩ](#)

• Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί Περιορισμένης Ευθύνης (Κοι.Σ.Π.Ε.)

όπως περιγράφεται στο άρθρο 12 του Ν. 2716/1999,

τον οποίο μπορείτε να δείτε αναλυτικά [ΕΔΩ](#)

οι Κοι.Σ.Π.Ε αποτελούν Μονάδες Ψυχικής Υγείας και είναι «Φορείς Κοινωνικής και Αλληλεγγύης Οικονομίας» που αποβλέπουν στην κοινωνική και οικονομική ενσωμάτωση και επαγγελματική ένταξη των ατόμων με σοβαρά ψυχοκοινωνικά προβλήματα. Ταυτόχρονα, συμβάλλουν στη θεραπεία τους και στην κατά το δυνατόν οικονομική τους αυτάρκεια. Επιπλέον, με βάση άρθρο 14 του ΦΕΚ 4430/2016, οι Κοι.Σ.Π.Ε. θεωρούνται αυτοδικαίως Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Ένταξης.

Οι Κοι.Σ.Π.Ε. αναπτύσσουν οποιαδήποτε οικονομική δραστηριότητα, ιδρύουν και διατηρούν καταστήματα πώλησης και υποκαταστήματα οπουδήποτε, συμμετέχουν σε επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας και σε αναπτυξιακά προγράμματα, σε κοινοπραξίες με άλλες επιχειρήσεις και εταιρείες.

Η μέριμνα για την ανάπτυξή τους και η εποπτεία τους ανήκουν στον Υπουργό Υγείας και Πρόνοιας και ασκούνται μέσω της Διεύθυνσης Ψυχικής Υγείας.

Έχουν έδρα τους το δήμο στον οποίο εδρεύει η διοίκησή τους και σε κάθε Τομέα Ψυχικής Υγείας (Το.Ψ.Υ.) Αττικής και Θεσσαλονίκης συστήνεται και λειτουργεί αποκλειστικά ένας Κοι.Σ.Π.Ε.. Στους υπόλοιπους Το.Ψ.Υ. που περιλαμβάνουν περισσότερες από μία Περιφερειακές Ενότητες δύναται να συστήνεται και να λειτουργεί ένας Κοι.Σ.Π.Ε. ανά Περιφερειακή Ενότητα.

Επίσης σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 12 μέλη των Κοι.Σ.Π.Ε. μπορούν να γίνουν: α) Φυσικά πρόσωπα, ενήλικες ή ανήλικοι τουλάχιστον δεκαπέντε (15) ετών, οι οποίοι λόγω ψυχικής διαταραχής έχουν ανάγκη αποκατάστασης, χωρίς να απαιτείται να έχουν την ικανότητα για δικαιοπραξία, κατά παρέκκλιση των διατάξεων του Αστικού Κώδικα και των νόμων Περί Συνεταιρισμών.

Περισσότερα για την Υποστηριζόμενη Εργασία στην Ελλάδα:

Ελληνική Εταιρεία Υποστηριζόμενης Εργασίας - [ΕΛΕΤΥΠΕ](#)

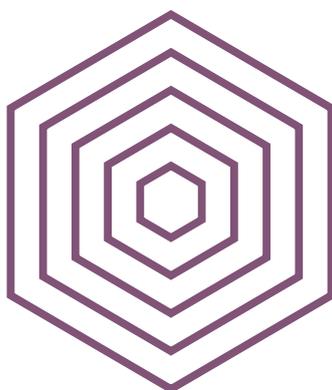

• **Ειδικές εργασιακές ρυθμίσεις για άτομα με ΔΑΦ η/και για μέλη της οικογένειας τους**

α) Ειδική ποσόστωση στο σύνολο των προκηρυσσόμενων θέσεων σε δημόσιες υπηρεσίες: από όσους έχουν τέκνο, αδελφό, σύζυγο ή γονέα ΑμεΑ με αυτισμό προβλέπεται η κάλυψη του συνόλου των προκηρυσσόμενων θέσεων σε δημόσιες υπηρεσίες, ΝΠΔΔ, ΟΤΑ και ΝΠΙΔ που προσλαμβάνουν προσωπικό μέσω ΑΣΕΠ, σε ποσοστό 5%.

β) Πρόβλεψη εργασιακών ρυθμίσεων για τα μέλη της οικογένειας που έχουν τέκνο με ΔΑΦ: υπάρχουν νομοθετικές διατάξεις που ρυθμίζουν θέματα ειδικών αδειών/μειωμένου ωραρίου για τους εργαζόμενους γονείς (φυσικούς, θετούς, ανάδοχους, καθώς και τις τεκμαιρόμενες μητέρες με τη διαδικασία της παρένθετης μητρότητας) και τους φροντιστές ΑμεΑ, τόσο στον ιδιωτικό τομέα όσο και στον δημόσιο τομέα καθώς και ρυθμίσεις για τις κατ'εξάιρεση τοποθετήσεις, αποσπάσεις, μεταθέσεις των δημοσίων υπαλλήλων

Δείτε όλες τις ρυθμίσεις [ΕΔΩ](#)

7. ΔΙΑΒΙΩΣΗ - ΑΥΤΟΝΟΜΗΣΗ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ

<https://autismap.gr/lista-domon-daf/xartis-domon>

Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (ΣΥΔ)

Πρόκειται για δομές Κοινωνικής Πρόνοιας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων

Σύμφωνα με το άρθρο 1 της ΥΑ Δ12/ΓΠοικ.13107/283 ΦΕΚ Β 1160/2019

το οποίο μπορείτε να δείτε αναλυτικά [ΕΔΩ](#)

οι ΣΥΔ είναι χώροι για μόνιμη διαβίωση – κατοικία για 1-4 ή 5-9 άτομα με κάθε είδους κινητική, νοητική ή αισθητηριακή αναπηρία, ηλικίας άνω των 18 ετών (άρθρο 3) με οργανωμένη υποστήριξη από Φορέα. «Φορείς» ίδρυσης και λειτουργίας ΣΥΔ είναι τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου κερδοσκοπικού ή μη χαρακτήρα (άρθρο 1. δ)

Η διαβίωση των ενοίκων στις ΣΥΔ δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί “κλειστή περίθαλψη” ή “νοσηλεία” (άρθρο 2 παρ. 3). Στις ΣΥΔ διασφαλίζονται συνθήκες κατάλληλες για ύπνο, σωματική υγιεινή, καθαριότητα και αξιοπρεπή καθημερινή διαβίωση (άρθρο 1α), διαμονή, διατροφή, ιατρική φροντίδα, ψυχαγωγία, διασκέδαση, εκπαίδευση, υποστήριξη για εργασιακή και κοινωνική ένταξη, επικοινωνία των ενοίκων με την οικογένεια, το συγγενικό ή φιλικό τους περιβάλλον (άρθρο 5).

Ξενώνες-Οικοτροφεία-Προστατευμένα Διαμερίσματα

Πρόκειται για Μονάδες Ψυχικής Υγείας του Υπουργείου Υγείας

Είναι Μονάδες Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης (ΜΨΑ) και αποτελούν Στεγαστικές Δομές για ενήλικες, παιδιά ή εφήβους. Η ίδρυση και λειτουργία Προστατευμένων Διαμερισμάτων, Οικοτροφείων, Ξενώνων επιτρέπεται από φυσικά ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου κερδοσκοπικού ή μη χαρακτήρα.

Το σύνολο των εργαζομένων στις συγκεκριμένες Μονάδες αποτελούν την Πολυκλαδική Θεραπευτική Ομάδα η σύνθεση του οποίου περιλαμβάνει ενδεικτικά Ψυχίατρο ή Παιδοψυχίατρο (στις Μονάδες Παιδιών και Εφήβων), Ψυχολόγο, Κοινωνικό/ή Λειτουργό, Νοσηλεύτη/τρια, Επισκέπτη/τρια Υγείας, Εργοθεραπευτή/τρια, Διοικητικό/ή Υπάλληλο αλλιά και άλλες ειδικότητες ανάλογα με το επιτελούμενο έργο.

δείτε περισσότερα [ΕΔΩ](#)

• Ξενώνες και Οικοτροφεία

Οι Ξενώνες φιλοξενούν άτομα με σοβαρές ψυχικές διαταραχές και σοβαρά ψυχοκοινωνικά προβλήματα για διαβίωση, θεραπεία και υποστήριξη. Ανάλογα με τον χρόνο παραμονής των οφελουμένων διακρίνονται σε βραχείας διάρκειας (μέχρι 8 μήνες), μέσης διάρκειας (εως 20 μήνες) και μακράς διάρκειας (εως 36 μήνες). Χωρίζονται σε ενδονοσοκομειακούς και εξωνοσοκομειακούς ενώ επιτρέπεται η λειτουργία Ξενώνων και Οικοτροφείων από νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

Στο **Οικοτροφείο** φιλοξενούνται για διαβίωση, θεραπεία και υποστήριξη άτομα με σοβαρές ψυχικές διαταραχές με σκοπό να διασφαλισθεί η παραμονή τους στην κοινότητα και η συνέχιση των σχέσεων των ατόμων αυτών με τη ζωή και τη δράση της τοπικής κοινωνίας.

Ειδικότερα, τα Οικοτροφεία αλλά και οι Ξενώνες αναπτύσσουν δραστηριότητες Κοινωνικής Αποκατάστασης και συμμετέχουν από κοινού με άλλα νομικά πρόσωπα της περιοχής τους σε δραστηριότητες πολιτιστικές και εκπαιδευτικές, καθώς και κοινωνικής και επαγγελματικής επανένταξης.

Οι Ξενώνες και τα Οικοτροφεία Παιδιών ή Εφήβων προσφέρουν θεραπευτικό περιβάλλον μακριά από την οικογένεια, όταν αυτό επιβιβήται από τις συνθήκες θεραπείας τους και εφόσον δεν υπάρχει δυνατότητα, κατά την περίοδο εκείνη, τα άτομα αυτά να ενταχθούν σε Φιλοξενούσες Οικογένειες.

• Προστατευμένα Διαμερίσματα

Το προστατευμένο διαμέρισμα είναι χώρος στέγασης σε πολυκατοικίες ή μονοκατοικίες, ατόμων με ψυχικές διαταραχές τα οποία έχουν αυξημένες αλλά όχι πλήρεις ικανότητες αυτοφροντίδας και αυτοεξυπηρέτησης. Ο αριθμός των ατόμων που διαμένουν στα προστατευμένα διαμερίσματα δεν υπερβαίνει τα έξι. Έχει σκοπό την επίτευξη της μεγαλύτερης δυνατής ανεξαρτησίας, αυτονομίας και αποτελεσματικότητάς τους, ώστε να λειτουργήσουν στην κοινότητα με επιτυχία και στόχο την πλήρη αυτόνομη διαβίωση.

• Κέντρα Ημέρας Ενηλίκων

Πρόκειται για Δομές του Υπουργείου Υγείας που σκοπό έχουν την παραμονή στην κοινότητα του ατόμου που ωφελείται των υπηρεσιών του, την αποτροπή της κοινωνικής απομόνωσης και περιθωριοποίησης του, τη βελτίωση εκείνων των δεξιοτήτων και ικανοτήτων που επιτρέπουν την κοινωνική ενσωμάτωση και την αύξηση της διαπραγματευτικής / διεκδικητικής του ικανότητας, ώστε να ασκεί τα δικαιώματά του ως πολίτης.

Το Κέντρο Ημέρας επιδιώκει την επίτευξη του σκοπού του μέσα από την ενεργοποίηση κατάλληλων παρεμβάσεων σε ατομικό, ομαδικό και συλλογικό – κοινωνικό επίπεδο, σε συνεργασία με άλλες μονάδες ψυχικής υγείας του Τομέα Ψυχικής Υγείας στον οποίο ανήκει και με τις οποίες λειτουργεί σε δίκτυο.

Δείτε ολόκληρο το ΦΕΚ [ΕΔΩ](#)

• ΚΔΗΦ ΑμεΑ

Αποτελούν Δομή Κοινωνικής Πρόνοιας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων όπου παρέχεται διημέρευση με πράξεις θεραπείας και ιατρική παρακολούθηση.

Επιπλέον στο καθημερινό Πρόγραμμα περιλαμβάνονται δράσεις κοινωνικοποίησης, εκπαιδευτικές, ψυχαγωγικές και αθλητικές δραστηριότητες καθώς και δημιουργική απασχόληση. Το διάστημα λειτουργίας κυμαίνεται από 8 έως 16 ώρες καθημερινά.

Δείτε περισσότερα για τα ΚΔΗΦ ΑμεΑ [ΕΔΩ](#)

8. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ - ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ - ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

ΚΔΑΠμεΑ

Τα Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών και Ατόμων με Αναπηρία απευθύνονται σε όλες τις ηλικιακές ομάδες, ξεκινώντας από παιδιά 5 ετών, εφήβους και νέους έως και ενήλικες, ανεξαρτήτως ηλικιακού ορίου.

Δεν αποτελούν δομές της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Εκτός από τα ειδικά σχολεία, τα ΚΔΑΠμεΑ αποτελούν πανελλήνια τις μόνες δομές παιδαγωγικού και ψυχαγωγικού χαρακτήρα για άτομα με αναπηρίες.

Κύριος στόχος είναι να προσφέρουν αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου και δημιουργική απασχόληση σε παιδιά και ενήλικες με αναπηρία 35% και άνω, είτε σε πρωινό ωράριο για όσους δε φοιτούν σε σχολείο είτε σε απογευματινό ωράριο για τα παιδιά που φοιτούν σε οποιοδήποτε σχολείο.

Στη χώρα μας λειτουργούν Δημόσια αθλητάκια και Ιδιωτικά ΚΔΑΠμεΑ. Και στις 2 περιπτώσεις η εισαγωγή και φοίτηση γίνεται δωρεάν, μέσω του προγράμματος ΕΣΠΑ “Εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής”.

Δείτε περισσότερα για τα ΚΔΑΠμεΑ [ΕΔΩ](#)

Η διαδικασία εισαγωγής είναι ετήσια και γίνεται μέσω προκήρυξης της [Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης - ΕΕΤΑΑ](#)

Οι ωφελούμενοι ΑμεΑ λαμβάνουν αξία τοποθέτησης (voucher) αξίας 5.000€/έτος, χωρίς οικονομικά ή κοινωνικά κριτήρια αποκλεισμού. Η διάρκεια του voucher είναι 11 μήνες/έτος.

Η προκήρυξη αναρτάται κάθε καλοκαίρι στην ιστοσελίδα της ΕΕΤΑΑ και ακολουθεί ηλεκτρονική διαδικασία υποβολής αιτήσεων με κωδικούς taxis net.

Δείτε την τελευταία προκήρυξη [ΕΔΩ](#)

Προσαρμοσμένη Φυσική Αγωγή, Αθλητισμός

Τι είναι η προσαρμοσμένη φυσική αγωγή;

Η προσαρμοσμένη Φυσική Αγωγή είναι σύνθετος όρος που ενσωματώνει γνώσεις και δεδομένα από πολλούς τομείς (φυσική αγωγή, ειδική αγωγή, ιατρική, ψυχολογία) για τη δημιουργία ενός ξεχωριστού και μοναδικού τομέα γνώσης. Είναι η επιστήμη της ανάπτυξης, εφαρμογής και παρακολούθησης ενός σχεδιασμένου εξατομικευμένου προγράμματος φυσικής αγωγής για κάθε άτομο με αναπηρία. Αναφέρεται στην προσαρμογή της διδασκαλίας, των ασκήσεων και του περιβάλλοντος, προκειμένου να ικανοποιηθούν οι μοναδικές ανάγκες του ασκούμενου με αναπηρία.

Εκτός από τα πολλαπλά οφέλη για την υγεία, την ευεξία και την ποιότητα ζωής όλων των ανθρώπων, ειδικότερα για τα άτομα με αυτισμό, η Προσαρμοσμένη Φυσική Αγωγή συμβάλλει θετικά και σε διαφορετικούς τομείς της καθημερινότητας, συμπεριλαμβανομένης της βελτίωσης της συναισθηματικής κατάστασης και της κοινωνικοποίησης.

Περισσότερα για την προσαρμοσμένη Φυσική Αγωγή θα βρείτε [ΕΔΩ](#)

Τί είναι ο Προσαρμοσμένος αθλητισμός:

Ο οργανωμένος αθλητισμός για Άτομα με Αναπηρία ονομάζεται Προσαρμοσμένος Αθλητισμός και χωρίζεται σε τρεις μεγάλες κατηγορίες ανάλογα με το είδος της αναπηρίας:

- 1. Κινητικές Αναπηρίες και Τύφλωση Παραολυμπιακός Αγωνιστικός Αθλητισμός**, που έχει καθαρά ανταγωνιστικό χαρακτήρα.
- 2. Νοητικές Αναπηρίες Special Olympics**, όπου έχουμε αγώνες χωρίς ανταγωνιστικό χαρακτήρα, αλλά γίνονται μόνο για τη χαρά της συμμετοχής και την κοινωνικοποίηση των αθλητών με νοητικές αναπηρίες.
- 3. Κώφωση**, που σκοπός είναι η ηθική εξύψωση των νέων κωφών που έχουν έφεση για άθληση, η ανάπτυξη του πνεύματος, της συναδελφικότητας και αλληλεγγύης μεταξύ τους, η απόκτηση και τελειοποίηση των φυσικών τους ικανοτήτων και η ανάπτυξή τους κοινωνικά, πολιτιστικά και μορφωτικά.

Κάθε μια από τις παραπάνω κατηγορίες έχει τη δική της ξεχωριστή ιστορία, οργάνωση, πρόγραμμα ανταγωνισμού και προσέγγισης για τον αθλητισμό.

Κατασκηνωτικά Προγράμματα

Κατασκηνώσεις Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ)

Κατασκηνωτικές εγκαταστάσεις σε πανελλήνια κλίμακα για τον παραθερισμό ανήλικων παιδιών διαθέτουν πολλά ασφαλιστικά ταμεία στην Ελλάδα καλύπτοντας πλήρως τη φιλοξενία παιδιών για 15 ημέρες. Δικαιούχοι είναι τα έμμεσα μέλη ηλικίας 6-16 ετών συγκεκριμένων κατηγοριών ασφαλισμένων και συνταξιούχων του e-ΕΦΚΑ καθώς και των παιδιών των εργαζομένων στον Φορέα. Το κάθε Ασφαλιστικό Ταμείο ακολουθεί δική του διαδικασία σχετικά με την υποβολή και αξιολόγηση των αιτήσεων.

Πρόγραμμα Διαμονής Παιδιών σε Παιδικές Κατασκηνώσεις ΔΥΠΑ- ΟΑΕΔ

Πραγματοποιείται επιδότηση των δικαιούχων που θα επιλεγούν κατόπιν μοριοδότησης για τη διαμονή των παιδιών τους σε Παιδική Κατασκήνωση διάρκειας έως 15 συνεχόμενων ημερών.

Η επιδότηση γίνεται με τη χορήγηση Επιταγής Διαμονής σε Παιδικές Κατασκηνώσεις.

Προϋποθέσεις ένταξης των δικαιούχων αποτελούν ο αριθμός ημερών ασφάλισης και εισοδηματικά κριτήρια. Ωφελούμενα παιδιά με αποδεδειγμένη αναπηρία σε ποσοστό 50% και άνω εντάσσονται στο πρόγραμμα ανεξαρτήτως του αριθμού μορίων των δικαιούχων γονέων/ασκούντων την επιμέλειά τους, εφόσον οι προσφερόμενες θέσεις από τους παρόχους για παιδιά με αναπηρία επαρκούν για τη διαμονή όλων των ωφελούμενων παιδιών της κατηγορίας αυτής για τα οποία έχουν υποβληθεί αποδεκτές αιτήσεις.

Κρατικό κατασκηνωτικό πρόγραμμα για ΑμεΑ-ΠΟΣΓΚΑμεΑ-

Οι αιτήσεις για την εγγραφή των κατασκηνωτών με Αναπηρίες υποβάλλονται στην Πανελλήνια Ομοσπονδία Σωματείων Γονέων και Κηδεμόνων Ατόμων με Αναπηρίες (Π.Ο.Σ.Γ.Κ.ΑμεΑ.), η οποία έχει την ευθύνη της επιλογής των κατασκηνωτών, των συνοδών και του ειδικού προσωπικού και την κάλυψη των δαπανών τους.

9. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Τα άτομα με ΔΑΦ έχουν υψηλότερο κίνδυνο από το γενικό πληθυσμό να εμφανίσουν προβλήματα στοματικής υγείας λόγω πληθώρας παραγόντων όπως αραιό βούρτσισμα δοντιών και γενικότερα πλημμελή στοματική υγιεινή, προτίμηση σε ζαχαρωτά/ γλυκά σε συνδυασμό με μάσηση για αρκετή ώρα. Επιπλέον έχουν αυξημένη συχνότητα οδοντικών τραυματισμών και δυσκολία επίσκεψης στον οδοντίατρο. Κατά συνέπεια, είναι εξαιρετικά σημαντική η παροχή οδοντιατρικών υπηρεσιών τόσο σε προληπτικό όσο και σε θεραπευτικό επίπεδο.

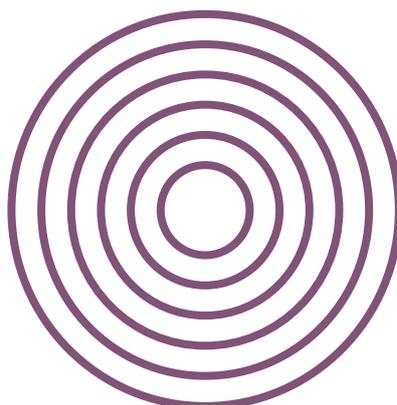
Οι ιδιαιτερότητες ως προς τη συμπεριφορά των ατόμων με αυτισμό (*δυσκολία προσαρμογής σε νέο περιβάλλον, δυσκολίες αισθητηριακής επεξεργασίας, δυσκολίες στην επικοινωνία κλπ*) συχνά προκαλούν αναστάτωση, άγχος, επίταση των συμπεριφορών που προβληματίζουν ή αποφυγή της φροντίδας.

Οι επισκέψεις στον οδοντίατρο θα πρέπει να ξεκινούν από νωρίς ηλικιακά, διότι έτσι αφενός μπορεί να προληφθούν σημαντικά προβλήματα του στόματος και αφετέρου το παιδί εξοικειώνεται από νωρίς με το οδοντιατρείο και διευκολύνεται η συνεργασία του σε αυτό

Η παροχή οδοντιατρικής φροντίδας απαιτεί εδραίωση μιας καλής σχέσης ανάμεσα σε ασθενή, γονέα/φροντιστή και οδοντίατρο, χρήση τεχνικών μείωσης του άγχους, προετοιμασία και εξοικείωση με τη διαδικασία που θα ακολουθηθεί, ενίσχυση της συμμόρφωσης του ασθενούς.

Η προετοιμασία και εξοικείωση του ατόμου με αυτισμό συνήθως ξεκινάει στο θεραπευτικό πλαίσιο και στο σπίτι, με τη συμμετοχή των θεραπειών και των γονέων.

Περισσότερα για την οδοντιατρική περίθαλψη θα βρείτε [ΕΔΩ](#)

10. ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

Τί είναι τα Κέντρα Πιστοποίησης Αναπηρίας;

Η Πιστοποίηση της αναπηρίας και η χορήγηση του σχετικού ποσοστού γίνεται από τις Υγειονομικές Επιτροπές των Κέντρων Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕ.Π.Α).

Έργο των Υγειονομικών Επιτροπών του ΚΕ.Π.Α. είναι:

- Η έκδοση Γνωμάτευσης Αναπηρίας (Γ.Α.).
- Ο χαρακτηρισμός των αιτούντων ως Ατόμων με Αναπηρία.
- Ο καθορισμός του ποσοστού αναπηρίας, βάσει του Ενιαίου Πίνακα Προσδιορισμού Ποσοστού Αναπηρίας (Ε.Π.Π.Π.Α.)
- Ο καθορισμός του ποσοστού ασφαλιστικής αναπηρίας, όπου αυτό προβλέπεται.
- Ο καθορισμός της διάρκειας πιστοποίησης της αναπηρίας.
- Η υπαγωγή της πιστοποιημένης αναπηρίας σε συνταξιοδοτικές, επιδοματικές, κοινωνικές και οικονομικές παροχές ή κοινωνικές υπηρεσίες που προβλέπονται από τη νομοθεσία για τα Άτομα με Αναπηρία.

Ποια είναι η διαδικασία για την πιστοποίηση αναπηρίας;

Η αίτηση για πιστοποίηση αναπηρίας στο ΚΕ.Π.Α υποβάλλεται αποκλειστικά ηλεκτρονικά μέσω του Συστήματος **Ψηφιακά ΚΕΠΑ**. Τα είδη αιτήσεων που είναι διαθέσιμα, μέσω του εν λόγω συστήματος είναι:

- Αρχική αξιολόγηση για πιστοποίηση
- Αξιολόγηση για παράταση πιστοποίησης
- Αξιολόγηση για επιδείνωση υπάρχουσας ή προσθήκης νέας πάθησης
- Αξιολόγηση για αναθεώρηση ισχύουσας πιστοποίησης

Η υποβολή της αίτησης από τον ενδιαφερόμενο μπορεί να γίνει και μέσω των Κέντρων Κοινότητας (Κ.Κ.), των Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ), καθώς και των Γραμματειών του ΚΕ.Π.Α.

Η γνωμάτευση του ιατρού υποβάλλεται επίσης ηλεκτρονικά σε ειδική πλατφόρμα.

Ο αιτών ενημερώνεται για την ημερομηνία και την ώρα συνεδρίασης της υγειονομικής επιτροπής ΚΕ.Π.Α. για αξιολόγηση της αίτησής του με γραπτό μήνυμα (SMS), τουλάχιστον επτά (7) ημέρες πριν από την ημερομηνία της εξέτασης, προκειμένου να παραστεί. Εναλλακτικά, δύναται η ενημέρωσή του να πραγματοποιηθεί είτε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου είτε εγγράφως είτε τηλεφωνικά, εντός της αυτής προθεσμίας.

Η παραλαβή της Γνωστοποίησης Απόδοσης Ποσοστού Αναπηρίας - Γ.Α.Π.Α. γίνεται επίσης ηλεκτρονικά από τον ίδιο ιστότοπο.

Σε περίπτωση που δεν συμφωνεί με την απόφαση, ο αιτών δύναται να υποβάλει ένσταση με προσφυγή στην Δευτεροβάθμια Υγειονομική Επιτροπή ΚΕ.Π.Α. εντός τριάντα (30) ημερών από την παραλαβή της.

Εκτός από τα ΚΕ.Π.Α, Πιστοποίηση Αναπηρίας γίνεται και από άλλες Υγειονομικές Επιτροπές, όπως είναι οι Ανώτατες Υγειονομικές Επιτροπές Στρατού (ΑΣΥΕ), Ναυτικού (ΑΝΥΕ), Αεροπορίας (ΑΑΥΕ), της Ελληνικής Αστυνομίας και του Πυροσβεστικού Σώματος. Οι επιτροπές αυτές πιστοποιούν την αναπηρία για ασφαλισμένους των συγκεκριμένων ταμείων.

11. ΠΑΡΟΧΕΣ ΣΕ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Προνοιακό Επίδομα

Τα άτομα με Διαταραχή του Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ), δικαιούνται Επιδόματος Αναπηρίας από τον **ΟΠΕΚΑ**.

Ανάλογα με το ποσοστό αναπηρίας δικαιούνται και το αντίστοιχο επίδομα:

- Με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, δικαιούνται επίδομα ατόμων με βαριά αναπηρία (313 Ευρώ μηνιαία).
- Με ποσοστό αναπηρίας από 80% και άνω, δικαιούνται το επίδομα ατόμων με βαριά νοτική υστέρηση (530 ευρώ μηνιαία), χωρίς να απαιτείται όμως νοτική υστέρηση για τα άτομα με αυτισμό.

Η διαδικασία για τη λήψη επιδόματος Αναπηρίας από τον ΟΠΕΚΑ είναι η εξής:

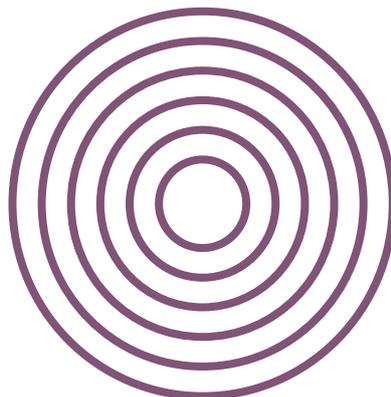
1. Λήψη Γνωμάτευσης της πάθησης και συμπλήρωση Εισηγητικού Φακέλου από ιδιώτη παιδοψυχίατρο ή παιδονευρολόγο ή αναπτυξιολόγο ή από αντίστοιχη ειδικότητα δημόσιου Κέντρου Ψυχικής Υγείας ή παιδοψυχιατρικού τμήματος Νοσοκομείου ή Ιατροπαιδαγωγικού Κέντρου

2. Υποβολή της αίτησης Αξιολόγησης μαζί με την Γνωμάτευση της πάθησης και τον Εισηγητικό Φάκελο σε μία Γραμματεία πρωτοβάθμιου ΚΕ.Π.Α ή άλλης υγειονομικής επιτροπής . Μετά την Εξέταση του ατόμου με ΔΑΦ από ΚΕΠΑ ή άλλη Υγειονομική Επιτροπή εκδίδεται Γνωμάτευση Πιστοποίησης Αναπηρίας.

Κατά της γνωμάτευσης της Πρωτοβάθμιας Υγειονομικής Επιτροπής δίνεται στον ενδιαφερόμενο το δικαίωμα προσφυγής στη Δευτεροβάθμια Υγειονομική Επιτροπή εντός 10 ημερολογιακών ημερών από την ημερομηνία κοινοποίησης της Γνωμάτευσης Πιστοποίησης Αναπηρίας

3. Υποβολή αίτησης προς τον ΟΠΕΚΑ για παροχή επιδόματος Αναπηρίας με συνημμένη την Απόφαση/Γνωμάτευση της Υγειονομικής Επιτροπής. Η αίτηση υποβάλλεται σε ένα Κέντρο Κοινότητας του Δήμου κατοικίας.

Δείτε το νέο Νόμο για την χορήγηση επιδόματος **ΕΔΩ**

Εγγραφή στο Ψηφιακό Μητρώο Ατόμων με Αναπηρία

Στο Ψηφιακό Μητρώο Ατόμων με Αναπηρία εντάσσονται όλα τα άτομα που διαθέτουν ενεργή πιστοποίηση από το Κέντρο Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕΠΑ) του Ηλεκτρονικού Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-ΕΦΚΑ) με τη χρήση προσωπικών κωδικών πρόσβασης στο Taxisnet και το ΑΜΚΑ.

Για εγγραφή στο Μητρώο πατήστε [ΕΔΩ](#)

Έκδοση Κάρτας Αναπηρίας

Στα άτομα που διαθέτουν πιστοποίηση αναπηρίας σε ισχύ και είναι εγγεγραμμένα στο Ψηφιακό Μητρώο Ατόμων με Αναπηρία, χορηγείται Κάρτα Αναπηρίας, εφόσον έχουν συνολικό ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον πενήντα τοις εκατό (50%).

Η Κάρτα Αναπηρίας αποδεικνύει την ταυτότητα του κατόχου της και την ιδιότητα του ατόμου με αναπηρία έναντι κάθε δημόσιας αρχής και τρίτου. Επίσης προσδιορίζονται τα πιστοποιημένα χαρακτηριστικά της αναπηρίας του, όπως και τα ειδικότερα ωφελήματα που δικαιούται, για τα οποία είναι απαραίτητη η ταυτοπροσωπία.

Για την έκδοση Κάρτας Αναπηρίας πατήστε [ΕΔΩ](#)

Φορολογία - Ελαφρύνσεις/Απαλλαγές

Τα άτομα με αναπηρία και οι οικογένειες τους, συμπεριλαμβανομένων αυτών με αυτισμό, δικαιούνται ελαφρύνσεων ή απαλλαγής σε ειδικές κατηγορίες φόρων ή τελών.

A. Μείωση φόρου

B. Απαλλαγή από τη φορολογία εισοδήματος και από την ειδική εισφορά αλληλεγγύης των μισθών, συντάξεων και της πάγιας αντιμισθίας ανάλογα με το ποσοστό αναπηρίας

Γ. Απαλλαγή / μείωση δημοτικών φόρων ή τελών

Δείτε τη νομοθεσία για τις φορολογικές ελαφρύνσεις [ΕΔΩ](#)

Ρυθμίσεις σε Τιμολόγια Ενέργειας & Ύδρευσης

Τα άτομα και οι οικογένειες ατόμων με Αυτισμό εντάσσονται στις ρυθμίσεις του Κοινωνικού Οικιακού Τιμολογίου για Άτομα Με Ειδικές Ανάγκες (ΑΜΕΑ) το οποίο στην πραγματικότητα είναι μια υποπερίπτωση του Κοινωνικού Οικιακού Τιμολογίου (ΚΟΤ) που αυξάνει τα άνω όρια κατανάλωσης που προβλέπει το ΚΟΤ αν στο νοικοκυριό περιλαμβάνονται άτομα με ειδικές ανάγκες.

Αναλυτικότερα:

Α. Κοινωνικό τιμολόγιο (ΚΟΤ) παρόχων ηλεκτρικής ενέργειας

Το Κοινωνικό Οικιακό Τιμολόγιο (ΚΟΤ) παρόχων ηλεκτρικής ενέργειας δημιουργήθηκε από τη ΔΕΗ για να παρέχει εκπτώσεις στον λογαριασμό του ρεύματος ανεξάρτητα από τον πάροχο, σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες και κατ' επέκταση σε άτομα ΑΜΕΑ.

Το Κοινωνικό Οικιακό Τιμολόγιο ισχύει μόνο για την πρώτη κατοικία του ατόμου που το δικαιούται, με την προϋπόθεση ότι ο λογαριασμός ηλεκτρικού ρεύματος εκδίδεται στο όνομα του δικαιούχου ή του/της συζύγου αυτού.

Υπάρχουν δύο κατηγορίες δικαιούχων, η κατηγορία Α' και η κατηγορία Β'.

Στην κατηγορία Α' ανήκουν όσοι λαμβάνουν Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης (ΚΕΑ).

Στην κατηγορία Β' ανήκουν λοιπά άτομα με πολύ χαμηλό ετήσιο εισόδημα.

Οι συγκεκριμένες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν τα άτομα αυτά περιλαμβάνονται στην Υπουργική Απόφαση με αριθμό ΥΠΕΝ/ΥΠΡΓ/892/152 (ΦΕΚ Β' 1403/01.02.2018). Η απόφαση βρίσκεται αναρτημένη στον σύνδεσμο "Πληροφορίες", στην πλατφόρμα της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης Κοινωνικής Ασφάλισης (ΗΔΙΚΑ).

Η αίτηση για το ΚΟΤ γίνεται στον ιστότοπο της **ΗΔΙΚΑ** χρησιμοποιώντας τους προσωπικούς κωδικούς πρόσβασης του πληροφοριακού συστήματος **TAXISnet**.

Η έγκριση της αίτησης για το ΚΟΤ γίνεται ανά πάροχο είτε στη ΔΕΗ είτε σε άλλη εταιρεία ρεύματος. Έτσι για αλλαγή παρόχου πρέπει να υποβληθεί νέα αίτηση και ισχύει για ένα έτος.

Β. Κοινωνικό τιμολόγιο (ΚΟΤ) παρόχων Ύδρευσης

Η ΕΥΔΑΠ παρέχει – κατόπιν σχετικής αιτήσεως – τη δυνατότητα χορήγησης Έκτακτου Ειδικού Τιμολογίου (ΕΕΤ) σε όσους δικαιούχους έχουν υπαχθεί στο Νόμο 4389/2016, εφαρμόζοντας νέο ευνοϊκότερο πρόγραμμα το οποίο προβλέπει:

- Δωρεάν ποσότητα νερού 2m ανά μήνα ανά μέλος και
- Δωρεάν ποσότητα νερού 3m³ ανά μήνα για κάθε μέλος με αναπηρία άνω του 67%.

Η αίτηση για τη χορήγηση του ΕΕΤ υποβάλλεται ηλεκτρονικά στο <https://www.eydap.gr/MyAccount/SocialInvoice>.

Μεταφορές - μετακινήσεις

Τα άτομα με Αυτισμό δικαιούνται:

1. Δωρεάν ή μειωμένο εισιτήριο σε όλα τα δημόσια Μέσα Μαζικής Μεταφοράς τόσο για τους ίδιους όσο και για τους συνοδούς τους, σύμφωνα με τον [Ν. 96327/ΦΕΚ Β' 5411/19.10.2022](#)
2. Απαλλοτρίωση από το Τέλος Ταξινόμησης ΙΧ επιβατικών αυτοκινήτων.
Δείτε όλες τις σχετικές πληροφορίες [ΕΔΩ](#)
3. Απαλλοτρίωση από τέλη κυκλοφορίας.
Δείτε όλες τις σχετικές πληροφορίες [ΕΔΩ](#)
4. Δελτία Στάθμευσης ΑΜΕΑ.
Για την έκδοση του δελτίου πατήστε [ΕΔΩ](#)
5. Ατομική θέση στάθμευσης ΑμεΑ.
Δείτε τη διαδικασία χορήγησης [ΕΔΩ](#)
6. Ενιαία Κάρτα για διέλευση διοδίων σύμφωνα με το άρθρο [17 του Ν.4903/2022](#)

Ένταξη στο Πρόγραμμα Κοινωνικού Τουρισμού

Οι δικαιούχοι πρέπει να έχουν ποσοστό αναπηρίας 50% και άνω και να είναι εγγεγραμμένοι στο Ειδικό Μητρώο Ανέργων ΑμεΑ της ΔΥΠΑ-ΟΑΕΔ.

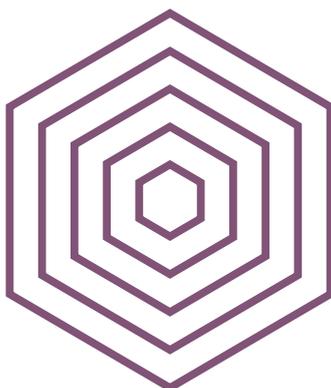
Περισσότερες πληροφορίες για τη διαδικασία συμμετοχής θα βρείτε [ΕΔΩ](#)

Για υποβολή αίτησης πατήστε [ΕΔΩ](#)

Χορήγηση άδειας Λαϊκής Αγοράς

Για χορήγηση άδειας και παραχώρηση θέσης δραστηριοποίησης στο στάσιμο υπαίθριο εμπόριο δείτε [ΕΔΩ](#)

Προτεραιότητα εξυπηρέτησης σε δημόσιες υπηρεσίες και τράπεζες με την επίδειξη της Κάρτας Αναπηρίας.

12. ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ ΥΓΕΙΑΣ - ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΓΙΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ

Εθνική Πύλη Αναπηρίας

Η **Εθνική Πύλη Αναπηρίας** αποτελεί τον κεντρικό κόμβο εξυπηρέτησης και πληροφόρησης των ατόμων με αναπηρία. Η Εθνική Πύλη Αναπηρίας αποτελεί ένα δυναμικά εξελισσόμενο έργο, στο οποίο ενσωματώνονται σταδιακά πρόσθετες λειτουργίες. Βασικός σκοπός της είναι να υποστηρίξει αποτελεσματικά τα άτομα με αναπηρία, παρέχοντας όλες τις απαραίτητες υπηρεσίες και πληροφορίες.

Πιο συγκεκριμένα, μέσω της Πύλης, μπορείτε να:

- υποβάλλετε αίτημα για αξιολόγηση και πιστοποίηση αναπηρίας μέσω των νέων ψηφιακών υπηρεσιών του Κέντρου Πιστοποίησης Αναπηρίας (**e-ΚΕΠΑ**)
- υποβάλλετε αίτημα για χορήγηση **Κάρτας Αναπηρίας**
- έχετε πρόσβαση στα διαθέσιμα δεδομένα σας που τηρούνται στο **Ψηφιακό Μητρώο Ατόμων με Αναπηρία**
- πληροφορηθείτε για τις **διαθέσιμες παροχές** που σχετίζονται με την αναπηρία όπως πχ ο **Προσωπικός Βοηθός**, καθώς και για τα κριτήρια επιλεξιμότητας αυτών.

Σύγχρονες ψηφιακές παροχές Υγείας - Πρόνοιας

Μέσω της **Εθνικής Πύλης Αναπηρίας** κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί να βρει τις σύγχρονες ψηφιακές Παροχές Υγείας και Πρόνοιας για άτομα με Αναπηρίες και Χρόνιες Παθήσεις, κατηγοριοποιημένες ανά ομάδα Υπηρεσιών.

Τέτοιες παροχές είναι:

- τα **ψηφιακά ΚΕΠΑ**
- το **Μητρώο Αναπηρίας**
- η **Κάρτα Αναπηρίας**
- ο **Προσωπικός Βοηθός**
- η **Πολυτροπική Ψηφιακή Βιβλιοθήκη AMELib** (Accessible Multi-modal Electronic Library)

13. ΓΟΝΕΙΣ - ΟΡΓΑΝΩΣΗ / ΕΚΠΡΟΣΩΠΗΣΗ

Συλλογικότητες γονέων με Αυτισμό: Κοινωνικό-συνδικαλιστικά όργανα

Α' βάρθμιο Όργανο

Είναί όλοι οι Σύλλογοι που δρουν σε Τοπικό ή Πανελλήνιο επίπεδο και είτε εκπροσωπούν αποκλειστικά τον Αυτισμό είτε τον Αυτισμό μαζί με άλλες αναπηρίες.

Β' βάρθμιο Όργανο

Η **Πανελλήνια Ομοσπονδία Σωματείων Γονέων και Κηδεμόνων Ατόμων με Αναπηρίες (Π.Ο.Σ.Γ.Κ.ΑμεΑ)** αποτελεί το δευτεροβάθμιο κοινωνικό-συνδικαλιστικό όργανο των Γονέων και Κηδεμόνων Ατόμων με Αναπηρία. Στη δύναμή της ανήκουν **230 πρωτοβάθμια Σωματεία** τα οποία υπερασπίζονται και διεκδικούν τα δικαιώματα **200.000 παιδιών** που πάσχουν κυρίως από Νοητική Υστέρηση, Αυτισμό, Ψυχοσωματικές, Κινητικές και Πολλαπλές Αναπηρίες.

Η Ομοσπονδία με βάση το Καταστατικό της διοικείται από 25μελές Γενικό Συμβούλιο, ενώ την ευθύνη για την εκτέλεση των αποφάσεων του Γενικού Συμβουλίου έχει 9μελής Εκτελεστική Επιτροπή. Τα Όργανα αυτά καθώς και η τριμελής Εξελεγκτική Επιτροπή εκλέγονται από το Πανελλαδικό Συνέδριο των αντιπροσώπων των Σωματείων μελών της Ομοσπονδίας και η θητεία τους είναι τετραετής.

Γ' βάρθμιο Όργανο

Η **Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.)** αποτελεί το τριτοβάθμιο κοινωνικό και συνδικαλιστικό όργανο του αναπηρικού κινήματος της χώρας μέσω του οποίου εκπροσωπείται το σύνολο των ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις και οι οικογένειες εκείνων των ατόμων που δεν μπορούν να εκπροσωπήσουν τον εαυτό τους.

Η Συνομοσπονδία ιδρύθηκε το 1989 από οργανώσεις ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους προκειμένου να υπερασπιστεί θέματα κοινού ενδιαφέροντος για όλες τις κατηγορίες αναπηρίας και να αποτελέσει έναν ανεξάρτητο και ισχυρό φορέα εκπροσώπησης των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους στην ελληνική Πολιτεία και κοινωνία.

Σήμερα η Συνομοσπονδία κατέχει επίσημα τη θέση του Κοινωνικού Εταίρου σε ζητήματα που αφορούν άμεσα ή έμμεσα στα άτομα με αναπηρίες και αγωνίζεται για την προώθηση πολιτικών που συμβάλουν στην πλήρη συμμετοχή στην κοινωνική, οικονομική, πολιτική και πολιτιστική ζωή της χώρας.

14.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

grow4autism:

Δικτύωση – Συνεργασία – Ενδυνάμωση – Βιωσιμότητα

Ένα δίκτυο για την ενδυνάμωση των ικανοτήτων και της βιωσιμότητας φορέων της κοινωνίας των πολιτών στο πεδίο του αυτισμού.

Το έργο grow4autism: Δικτύωση – Συνεργασία – Ενδυνάμωση – Βιωσιμότητα υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος Active citizens fund, με φορέα υλοποίησης το Κέντρο Παιδιού και Εφήβου (ΚΠΕ) και εταίρο την Ελληνική Εταιρεία Προστασίας Αυτιστικών Ατόμων (ΕΕΠΑΑ).

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

- Ανάπτυξη του Δικτύου σε πανελλαδικό επίπεδο, με χρήση της τεχνολογίας και του autismap.gr
- Εκπαίδευση σε:
  - αναζήτηση χρηματοδότησης
  - δημιουργία και λειτουργία δομών και υπηρεσιών και
  - προσέληκση και διαχείριση εθελοντών
- Ανάπτυξη ελεύθερα προσβάσιμου Ψηφιακού Πρακτικού Οδηγού για άτομα με αυτισμό και τους φροντιστές τους καθώς και για κάθε ενδιαφερόμενο
- Ανανέωση του οδηγού για τον αυτισμό autismap.gr

ΟΜΑΔΕΣ – ΣΤΟΧΟΙ

- Σύλλογοι ατόμων με αυτισμό
- Σύλλογοι γονέων /φροντιστών ατόμων με αυτισμό
- Μη κερδοσκοπικοί φορείς που παρέχουν υπηρεσίες σε άτομα με αυτισμό και τις οικογένειες τους.

Το έργο υλοποιήθηκε σε διάστημα 13 μηνών (Μάρτιος 2022 - Μάρτιος 2023)

Contact person: Χρήστος Σιφναίος,

Τμήμα Επιστημονικής Τεκμηρίωσης και Εκπαίδευσης, Κέντρο Παιδιού και Εφήβου,

sifneos@kpechios.org

Τηλέφωνο: 2105731581- 6980 068 724

15. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΕΦΗΒΟΥ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Το Κέντρο Παιδιού και Εφήβου είναι Αστική μη Κερδοσκοπική Εταιρεία, η οποία ιδρύθηκε στη Χίο το Μάρτιο του 1996. Ως ειδικά πιστοποιημένος φορέας του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας, βασιζόμενος στις αρχές της Κοινωνικής Ψυχιατρικής, σκοπός του είναι η ποιοτική παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής παιδιών, εφήβων και ενηλίκων στους τομείς της Ψυχικής Υγείας και της Ειδικής Αγωγής. Επίσης, στοχεύει στην πρόληψη, έγκαιρη διάγνωση, ερευνητική μελέτη, σχεδιασμό και εφαρμογή προγραμμάτων δημόσιας υγείας, αγωγή – ευαισθητοποίηση της κοινότητας.

ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΜΑΣ

Ένας κόσμος που μιλά για την ψυχική υγεία με άνεση και αναγνωρίζει, κατανοεί και αποδέχεται τη διαφορετικότητα των ατόμων με ψυχιατρικές/ψυχολογικές/αναπτυξιακές διαταραχές

Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΜΑΣ

Να εργαζόμαστε κάθε μέρα για να δημιουργήσουμε ένα καλύτερο μέλλον για τα άτομα με ψυχιατρικές/ψυχολογικές/αναπτυξιακές διαταραχές και τις οικογένειές τους, προσφέροντας ποιοτικές υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας και Ειδικής Αγωγής.

Να υλοποιούμε δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού, με απώτερο σκοπό την κατάργηση των διακρίσεων, για να απολαμβάνουν οι ωφελούμενοι μας όλο και περισσότερο τη ζωή τους, συνυπάρχοντας στην κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς.

Να εκπαιδεύουμε επαγγελματίες ψυχικής υγείας, ώστε να βελτιώνουν τις υπηρεσίες που προσφέρουν σε ωφελούμενους και φροντιστές, συμβάλλοντας στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής αμφοτέρων.

Κέντρο Παιδιού και Εφήβου

Χίος: Εγκρεμού 30, 82131 //

Αθήνα : Χρυσοθωρά 10-12, Περιστέρι, 12132

info@kpechios.org, www.kpechios.org

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΑΤΟΜΩΝ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Η Ελληνική Εταιρεία Προστασίας Αυτιστικών Ατόμων (Ε.Ε.Π.Α.Α.) είναι ειδικώς φιланθρωπικό σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, το οποίο ιδρύθηκε το 1992 και σήμερα αριθμεί περισσότερα από 1000 μέλη, γονείς ή αδέρφια ατόμων με Αυτισμό, καθώς και επιστήμονες που ασχολούνται με τον Αυτισμό.

Με απόφασή του (1074/1993) το Πρωτοδικείο Αθηνών, ενέκρινε το Καταστατικό της, και με ειδική απόφαση της Νομαρχίας Αθηνών (6183/11-06-1997), η Ε.Ε.Π.Α.Α. αναγνωρίστηκε ως Ειδικώς Φιλανθρωπικό Σωματείο.

Επιπλέον από το 2003 έχει ενταχθεί στο Εθνικό Μητρώο Φορέων Ιδιωτικού Τομέα Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα, οι οποίοι παρέχουν υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας (ΦΕΚ 541/02-07-1997, ΦΕΚ 3101/18-11-2014).

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός της Ε.Ε.Π.Α.Α. είναι η προάσπιση των δικαιωμάτων των ατόμων με αυτισμό και των οικογενειών τους στη ζωή. Ως Πανελλήνιος Φορέας, η Ε.Ε.Π.Α.Α. έχει παραρτήματα στη Θεσσαλονίκη, Ήπειρο, Χίο, Βόλο και Πειραιά και έχει συνδεδεμένα μέλη της άλλους συλλόγους γονέων και κηδεμόνων ατόμων με Αυτισμό στην Αλεξανδρούπολη, Χανιά, Λάρισα, Πάτρα και Αθήνα. Συμμετέχει επίσης στην Π.Ο.Σ.Γ.Κ.Α.με.Α. (www.posgamea.gr) Ε.Σ.Α.με.Α. (www.esamea.gr) και σε Διεθνείς Οργανώσεις, όπως η Autism Europe και η World Autism Organization.

Οι δράσεις της Ε.Ε.Π.Α.Α. επικεντρώνονται στην ενημέρωση της κοινωνίας, στην υποστήριξη των οικογενειών των ατόμων με αυτισμό και στην παρέμβαση για την θέσπιση υπηρεσιών και δομών από την Πολιτεία.

Ελληνική Εταιρεία Προστασίας Αυτιστικών Ατόμων - Ε.Ε.Π.Α.Α

Αθηνάς 2, 10551 Αθήνα

gspap@autismgreece.gr, www.autismgreece.gr

Iceland
Liechtenstein
Norway

**Active
citizens fund**

Διαχειριστής Επιχορήγησης:

**SOLIDARITY
NOW**
This is our common ground

Φορέας Υλοποίησης:

Εταίρος:

